

N:o 177.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1908, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad organisation af förste landtmätartjänsterna m. m.

(I. A.)

Uti en den 13 januari innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 63) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att

dels godkänna följande förslag till aflöningsstat för landtmäteristaten i orterna att tillämpas från och med år 1909:

	K r o n o r				
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Ortstilllägg	Arfvoden	Summa
1 förste landtmätare	4,000	2,000	400	—	6,400
1 » »	4,000	2,000	200	—	6,200
4 » »	16,000	8,000	800	—	24,800
1 » »	4,000	2,000	—	—	6,000
17 » »	68,000	34,000	—	—	102,000
1 amanuens	—	—	—	2,000	2,000
5 amanuenser	—	—	—	10,000	10,000
vikariatsersättning	—	—	—	4,000	4,000
				Summa	161,400

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr.

dels godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner, nämligen:

att förste landtmätare skall vara underkastad såväl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kan varda föreskrifven, vare sig vid en möjligen inträdande förändrad organisation af landtmäteristaten eller särskilda delar däraf eller eljest;

att med förstelandtmätarbefattning icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med förstelandtmätarbefattning icke heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej landtmäteristyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid landtmäteristaten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att förste landtmätare icke äger utföra landtmäteriförrättningar åt enskilda;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, där sådant utgår, men att den, som undfar ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af landtmäteristyrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under

tiden innehållas, såvida ej landtmäteristyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att tidpunkten för den i lönestaten medgifna förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af förstelandtmätartjänst bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, under iakttagande att den högre aflönningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om ny organisation af landtmäteristaten i orterna;

att likväl förste landtmätare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att förste landtmätare, i den mån lämplig vikarie mot uppbärande därför af ersättning, motsvarande de med tjänsten förenade tjänstgöringspenningar, kan erhållas, äger årligen, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som där-efter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgad; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

dels förklara,

ej mindre att en hvar, som med eller efter 1909 års ingång tillträder förstelandtmätartjänst, skall vara pliktig att underkasta sig berörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af förstelandtmätartjänster, hvilka icke före den 1 november 1908 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande, från statsverket utgående aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock höja det i riksstaten under nionde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag till landtmäteristaten i orterna från 52,800 kronor till 161,400 kronor, eller således med 108,600 kronor.

I detta ärende har departementschefen till förberörda statsrådsprotokoll anført följande:

»Departementschefen, statsrådet Alfred Petersson anförde efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet:

Landtmäteristaten i orterna.

Af landtmäteristyrelsen har den 3 augusti 1903 till Kungl. Maj:t afgifvits förslag till förändrad organisation af landtmäterikåren m. m.

Redan dessförinnan hade styrelsen den 7 juni 1902 afgifvit förslag till förnyad taxa på arfvode för landtmäteriförrättningar.

Genom remiss den 27 juni 1904 hafva från samtliga Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande inforrats underdåniga utlåtanden öfver samma förslag.

Sedan sådana utlåtanden afgifvits, har efter remiss den 4 oktober 1905 landtmäteristyrelsen fått sig anbefalldt att inkomma med yttrande i anledning af hvad Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda utlåtanden anført.

Efter det dylikt utlåtande den 1 december sistnämnda är afgifvits, har i anledning af remiss statskontoret den 18 juni 1907 yttrat sig i ärendet.

Slutligen har genom remiss den 20 juni 1907 uppdragits åt den för revision af skiftesstadgan och därmed sammanhängande författningar tillsatta kommitté att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande.

Sådant utlåtande har den 29 sistlidna oktober afgifvits.

Vidare har förste landtmätaren i Västerbottens län H. J. Norrman, i egenskap af ordförande vid ett år 1907 hållet sammanträde med förste landtmätarna i riket, den 10 maj 1907 ingifvit en underdånig skrivelse angående förbättrande af dessa tjänstemäns löneförmåner.

Samtliga dessa handlingar jämte nytt förslag till arfvodestaxa, som på mitt föranstaltande utarbetats inom landtmäteristyrelsen under

1907 års höst, hafva genom jordbruksdepartementets försorg utgifvits af trycket; och anhåller jag angående frågans detaljer, såvidt desamma icke i det följande komma att af mig uttryckligen beröras, få hänvisa till innehållet af de sålunda tryckta handlingarna.

Utöfver förenämnda handlingar föreligga slutligen särskilda skriftliga framställningar i ämnet den 12 november 1907 af förste landtmätaren i Stockholms län samt den 15 i samma månad af förste landtmätarna i Kalmar och Kopparbergs län.

Innan jag öfvergår till en redogörelse för landtmäteristyrelsens förslag och hvad i anledning däraf anförts och erinrats i de afgifna utlåtandena, anhåller jag att få lämna en kortfattad redogörelse för landtmäterikårens nuvarande organisation.

Landtmäteristaten i länen består för närvarande af förste landtmätare, en i hvarje län, samt kommissionslandtmätare, vice kommissionslandtmätare, landtmäteriauskultanter och landtmäterielever, fördelade till olika antal å de olika länen. Hela antalet kommissionslandtmätare har år 1885 blifvit fixerad till 120. Enligt den officiella statistiken för år 1906 uppgick dåvarande antalet af vice kommissionslandtmätare till 71, af auskultanter till 110 och af elever till 110.

Landtmäterikårens nuvarande organisation och kompetensvillkor för vinmande af anställning i landtmäterikåren.

Förste landtmätare och kommissionslandtmätare utnämnas af Kungl. Maj:t. Af landtmäteristyrelsen antagas elever, utfärdas efter tilländalupen elevtid och aflagd examen konstitutorial såsom landtmäteriauskultant och meddelas tillstånd för auskultanter efter fullgörandet af föreskrifven tjänstgöring att såsom vice kommissionslandtmätare på eget ansvar verkställa landtmäteriförrättningar. För att kunna blifva antagen till elev erfordras, bland annat, att hafva aflagt godkänd afgångsexamen vid krigsskolan eller tekniska högskolan eller att vid något af rikets högre allmänna läroverk hafva å reallinjen undergått godkänd mogenhetspröfning. Efter att hafva i minst två år oafbrutet arbetat hos någon landtmätare och därvid vitsordats hafva förvärfvat säker och tillförlitlig kannedom om allt, som hör till landtmäteriets praktiska utöfning, är elev berättigad att vid generallandtmäterikontoret begagna sig af undervisning till landtmäterexamen. Denna undervisning, som omfattar vissa föreskrifna ämnen, tager sin början i midten af oktober ena året och afslutas med examen i slutet af maj eller i början af juni på följande år. Efter afläggandet af godkänd examen erhåller elev konstitutorial att vara landtmäteriauskultant. Såsom sådan äger han, efter vunen anställning som medhjälpare hos förste landtmätare eller kom-

missionslandtmätare, befogenhet att i dennes frånvaro, men på landtmätarens ansvar verkställa landtmäterigörsmål, dock ej af viss angifven viktigare beskaffenhet. Sedan medhjälpare tre år arbetat i dylik egenskap och därunder ådagalagt flit och skicklighet, har han förvärfvat sig kompetens att erhålla anställning såsom afvittringslandtmätare och kan få tillstånd att verkställa ägoskiften och ägostyckningar af mindre omfattning m. m. enligt uppdrag af principalen, men dock fortfarande på dennes ansvar. Efter förloppet af fem år från antagandet till auskultant har medhjälpare, därest han under tiden arbetat med flit och skicklighet samt förskaffat sig säkra och pålitliga insikter i allt, som hör till landtmäteriets praktiska utöfning, förvärfvat kompetens att söka tillstånd att såsom vice kommissionslandtmätare få på eget ansvar verkställa landtmäteriförrättningar. Enligt hvad landtmäteristyrelsen uppgifvit, plägar dock ej anställning såsom vice kommissionslandtmätare beviljas, utan att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande efter förste landtmätarens hörande tillkännagifvit, att behof förefinnes att förstärka landtmäteripersonalen i länet. Till kommissionslandtmätare kan vice kommissionslandtmätare vinna befordran efter ytterligare två års arbete, därunder säkra prof på skicklighet, nit och rättskaffenshet ådagalagts. Å förslag till förstelandtmätartjänst få ej uppföras andra än de, som under längre tid handlagt laga skiften och andra landtmäteriförrättningar samt därvid ådagalagt utmärkt drift, skicklighet och ordningssinne.

För befordran till kommissionslandtmätarbefattning är medelåldern för närvarande omkring 40 år och för befordran till förstelandtmätartjänsterna 55 år.

Landtmätarnas nuvarande tjänste-åligganden.

Förste landtmätarna hafva uppsikt öfver de i länet anställda medhjälpare och elever samt hafva att till landtmäteristyrelsen anmäla till deras kännedom komma tjänsteförseelser, som af de i länet anställda landtmätarna begås. I öfrigt äro förste landtmätarna föreståndare för landtmäterikontoren i de respektive länen samt hafva såsom sådana bland annat att taga vård om kontorens arkiv, efterse att de till landtmäterikontoren från landtmätarna insända handlingar och kartor äro fullständiga samt ombesörja åtskilliga expeditionsgörsmål.

Såsom hufvudsakligaste funktion åligger det samtliga landtmätare att efter förordnande af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande verkställa mätningar, graderingar och delningar af jord m. m., uppgå och utstaka rågångar, förrätta ägoutbyten m. m., anställa afvägningar,

uppgöra förslag till vattenaftappningar och vägars anläggning samt efter anmodan biträda vid ägodelningsrätter och andra domstolar.

Landtmätarna äro tillika pliktiga dels att till vederbörande landtmäterikontor aflämna koncepthandlingarna rörande af dem verkställda landtmäteriförrättningar och dels att i afsevärd omfattning och utan särskild ersättning tillhandahålla generallandtmäterikontorets kartarkiv renovation af kartor och beskrifningar öfver vissa sådana förrättningar.

Aflöning af staten åtnjutes för närvarande endast af förste landtmätarna. Till hvar af de 24 förste landtmätarna i riket utgår nämligen lön med 1,500 kronor och tjänstgöringspenningar med 700 kronor. Härjämte kan ett ålderstillägg å 400 kronor efter 10 års tjänstgöring tilläggas lönen. Som likväl befordran till förstelandtmätartjänst i regel vinnes så sent, att sällan den högre lönegraden uppnås, åtnjuta emellertid de flesta förste landtmätare en aflöning af sammanlagdt allenast 2,200 kronor. Hvad de härutöfver behöfva för sitt och de sinas lefnadsbehof äro de hänvisade att söka förvärfva genom att åtaga sig landtmäteriförrättningar. Sådana synas de ock, enligt hvad de beträffande åren 1898—1902 från landtmäteristyrelsen lämnade statistiska uppgifter gifva vid handen, hafva i tämligen vidsträckt omfattning verkställt.

*Nuvarande
aflöning.*

Beträffande medelårsinkomsten för hvarje på eget ansvar arbetande landtmätare i riket har landtmäteristyrelsen med ledning af statistiska uppgifter* å landtmätarnas arfvoden för under åren 1898—1902 afslutade landtmäteriförrättningar gjort en beräkning, som jämväl torde kunna tjäna till bedömande af en förste landtmätares årsinkomst af landtmäteriförrättningar. Härvid har landtmäteristyrelsen utgått från medeltalet af årlig bruttoinkomst för samtliga landtmätare i riket af arfvoden för landtmäteriförrättningar eller 1,125,532 kronor. Sedan härifrån gjorts afdrag för dels reseersättningar, 88,774 kronor och dels vivre m. m. till landtmäterielever å 1,000 kronor för hvarje eller 81,400 kronor, samt återstående 955,358 kronor uppdelats mellan landtmätarna och deras medhjälpare, därvid det beräknats tillkomma de förra 722,020 kronor, så har detta belopp fördelats å medeltalet under ifrågavarande femårsperiod på eget ansvar arbetande landtmätare eller 212,8. Efter ytterligare afdrag å 10 % för renskrifning och kartritning från hvarje landtmätares härvid befunna årsinkomst har landtmäteristyrelsen funnit medelinkomsten för hvarje landtmätare under samma årsperiod uppgå till 3,053 kronor 66 öre.

I fråga om denna beräkning af medelårsinkomsten är dock att märka, att härvid ej tagits hänsyn till det förhållandet, att arbetet med landtmäteriförrättningar för närvarande är synnerligen ojämnt fördeladt mellan landtmätarna.

Förste landtmätarna äro ej på grund af sina fullmakter bundna af någon viss tid för afskedstagande.

Uti Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 maj 1878, angående villkoren för åtnjutande af de från 1879 års början fastställda nya löneförmåner för landtmäteristaten har beträffande förste landtmätarna föreskrifvits: att förste landtmätare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som kan varda stadgad; att med förstelandtmätartjänst icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat eller annan tjänstebefattning, med mindre sådan tjänst eller befattning finnes icke vara hinderlig för tjänstgöringen; och att tjänstgöringspenningar må uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort, men skola för den tid, han varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat.

Kommissionslandtmätare och vice kommissionslandtmätare äro för sin utkomst uteslutande beroende af de uppdrag till landtmäteriförrättningar, de af jordägare kunna erhålla, och för hvilka de äro berättigade till ersättning enligt gällande landtmäteritaxa.

Landtmäteriauskultanter eller medhjälpare åtnjuta efter öfverenskommelse med vederbörande landtmätare arfvode, hvars storlek i brist på åsämjande bestämmes af landtmäteristyrelsen.

Elev erhåller i regel fritt vivre hos sin arbetsgifvare.

Nuvarande pensionering.

Förste landtmätare är berättigad att vid uppnådda 60 lefnadsår på allmänna indragningsstaten undfå pension till belopp af 2,500 kronor, för såvidt han vid afskedstagandet tjänat i minst 30 år och under sammanlagdt 25 år varit tjänsteman vid generallandtmäterikontoret eller varit landtmätare.

Kommissionslandtmätarna hafva jämlikt år 1885 fattadt beslut tillförsäkrats rätt till pension af 1,600 kronor.

Mot den nuvarande organisationen hafva redan länge klagomål försports, och olika förslag hafva framkommit, afseende dels att förbättra landtmätarnas ställning och dels att lätta den börda, som de för landtmäteriförrättningar enligt gällande landtmäteritaxa utgående ersättningar utgöra för vederbörande jordägare. Sålunda har redan i en underdånig skrifvelse den 22 december 1856 af öfverdirektören för

landtmäteriet yttrats — vid fråga om undanröjande af de många olägenheterna af sättet för meddelande af förordnanden till landtmäteriförrättningar — att en god utväg i sådant afseende vore den af landtmätarna i Malmöhus län då föreslagna indelning af länen i vissa landtmäteridistrikt med hvart och ett sin landtmätare, hvarigenom äfven vunnes, att landtmätaren erhöle bättre kännedom om folket och lokala förhållanden än som förut kunnat ske; att han vore närmare till hands för nödiga upplysningars vinnande i tjänsten; att resekostnaderna, som vid smärre förrättningar ofta vore högre än förrättningsarfvodet, blefve obetydliga, och, viktigast af allt, att landtmätaren för erhållna förrättningar, d. v. s. för möjligheten att sig försörja, icke redan vid förrättningens början stode i tacksamhetsskuld hos någon viss jordägare.

Vidare har dåvarande förste landtmätaren i Norrbottens län J. E. Nyström under år 1886 hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning i fråga om landtmäterikårens omorganisation i enlighet med af honom angifna grunder. Med denna framställning åsyftades hufvudsakligen att vinna lindring för jordbruket genom landtmäteritaxans nedsättning, bättre ställning för landtmätarna genom en lönereglering för dem och slutligen ändamålsenligare ordnande af det ekonomiska kartverket. Öfver denna framställning har landtmäteristyrelsen afgifvit underdånigt utlåtande den 26 oktober 1886, däri styrelsen förklarar sig anse framställningen i hufvudsakliga delar förtjänt af nådig uppmärksamhet.

Sedan Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län inkommit med yttranden i ärendet, har landtmäteristyrelsen i underdånigt utlåtande under år 1891 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes af Riksdagen begära:

1:o) för åstadkommande af granskning genom förste landtmätarna utaf landtmätarnas rese- och arfvodesräkningar jämte öfriga tjänstehandlingar ett årligt förslagsanslag till belopp af 19,000 kronor;

2:o) för beredande af etthundra löner för kommissionslandtmätare à 1,200 kronor 120,000 kronor, med skyldighet för dem, som åtnjöte dessa löner, dels att, då det af Kungl. Maj:t pröfvades nödigt, vara underkastade förflyttning från ett län till ett annat och dels att efter uppnådd pensionsålder afgå från tjänsten med pension från allmänna indragningsstaten;

3:o) till ålderstillägg för femtio i tjänsten äldste kommissionslandtmätare med lön, att utgå efter minst 10 års tjänstgöring 20,000 kronor;

4:o) för att såväl åt förste landtmätarna som åt de kommissionslandtmätare och vice kommissionslandtmätare, hvilka icke innehade lön på stat, bereda ersättning, motsvarande en nedsättning af deras arfvoden enligt taxa till $\frac{2}{3}$ af stadgad belopp, ett årligt förslagsanslag af 130,000 kronor; och

5:o) att Riksdagen ville medgifva, att landtmätarna tillkommande arfvoden, reseersättningar och lösen för kartor och handlingar för alla förrättningar, som anginge ägoskiften, efter vederbörlig granskning af handlingarna och efter då stadgade grunder, finge af landtränterierna utbetalas med skyldighet för skiftesdelägarna att — senast vid den kronouppbörd, som ägde rum under tredje året efter den dag, då enligt 105 § skiftesstadgan förrättningen af landtmätaren tillkännagifvits vara avslutad — återbetala reseersättningen och lösen för kartor och handlingar till fulla beloppet samt arfvoden till $\frac{2}{3}$ af de utbetalade beloppen;

allt under nådig förklaring att, om dessa framställningar blefve af Riksdagen bifallna, Kungl. Maj:t ville förordna, att, så länge de nödiga anslagen utginge, de arfvoden och ersättningar till landtmätare och deras biträden, som i då gällande landtmäteritaxa bestämdes, med undantag af reseersättningar samt lösen för kartor och handlingar, skulle utgå med endast $\frac{2}{3}$ af då stadgade belopp.

Sedan detta ärende blifvit den 12 februari 1894 inför Kungl. Maj:t föredraget, har Kungl. Maj:t funnit de däri gjorda framställningarna icke böra föranleda något förslag till Riksdagen rörande omorganisation af landtmäterikåren.

I november månad 1895 tillsattes vid allmänt landtmätarmöte en kommitté för afgifvande af förslag till landtmäteriets omorganisation. Sedan kommittén utarbetat ett utkast till sådant förslag, blef detta utkast öfversändt till förste landtmätarna i riket med anhållan, att de ville hvar och en för sitt län föranstalta om öfverläggning rörande detsamma och till kommittén insända redogörelse öfver hvad vid sammanträden för sådana öfverläggningar kunde hafva förekommit. Med anledning af från länen inkomna yttranden gjorde kommittén ändring i vissa delar af förslaget, hvilket därefter företogs till granskning af ett utslutande för sådant ändamål under hösten 1896 hållet allmänt landtmätarmöte. Detta möte uppdrog åt kommittén att på grund af den utredning af frågan, kommittén verkställt, samt med afseende å de från länen inkomna yttranden och hvad vid mötet förekommit upprätta sådant omorganisationsförslag, som kommittén funne öfverens-

stämmande med landtmäterikårens bästa, samt att å mötets vägnar ingifva detsamma till landtmäteristyrelsen med anhållan, att styrelsen ville verka för genomförande af en tillfredsställande omorganisation af landtmäterikåren.

Med anledning häraf ingaf kommittén den 6 mars 1897 till landtmäteristyrelsen tryckt exemplar af ett utarbetadt betänkande jämte motiv rörande de hufvudgrunder, som borde iakttagas vid svenska landtmäteriets omorganisation.

Enligt dessa hufvudgrunder skulle landtmäteripersonalen bestå af öfverlandtmätare, distriktslandtmätare, extra landtmätare och landtmäterielever. Öfverlandtmätarna, likasom deras distrikt, skulle blifva 15; de skulle icke äga rätt att handlägga förrättningar åt enskilda; de skulle erhålla en del nya uppgifter åt sig anförtrodda och deras aflöning skulle utgå med lön 3,200 kronor, tjänstgöringspenningar, olika i särskilda distrikt, från 1,200 till 2,000 kronor samt ålderstillägg å 600 kronor efter 5 år. Distriktslandtmätarnas antal skulle vara 100, fördelade på länen efter förekommande behof, men utan bestämda distrikt, med lön af 1,600 kronor, som skulle kunna höjas efter 10 år med 400 kronor och efter 20 år med ytterligare 400 kronor; hvarjämte distriktslandtmätarna skulle äga uppbara arfvode och reseersättning enligt en i viss mån nedsatt taxa. Till hvar och en af 50 hos distriktslandtmätarna anställda extra landtmätare skulle utgå ett arfvode af 500 kronor och till hvar och en af ytterligare 30 extra landtmätare 400 kronor att af landtmäteristyrelsen fördelas.

Härefter har landtmäteristyrelsen inkommit med förenämnda förslag af den 3 augusti 1903.

De grunder, från hvilka styrelsen utgått vid uppgörande af detta förslag, hafva af styrelsen angifvits vara hufvudsakligen följande:

1:o) Rikets landtmätare befunne sig i ekonomiskt afseende i en delvis betryckt och i allmänhet bekymmersam eller osäker ställning. För att råda bot härför syntes åt ett begränsadt antal kommissionslandtmätare böra beviljas fasta löner. Dessas belopp syntes böra motsvara ungefär en tredjedel af hvad vederbörande skäligen kunde anses behöfva för sitt eget och sina familjers uppehälle.

2:o) Emedan den del af rikets jord, som ännu icke undergått laga skifte, i allmänhet utgjordes af den mindre bördiga och därför mindre värdefulla jorden, som alltså hade svårare att bära de med laga

Landtmäteristyrelsens skäl till omorganisation.

skiften förenade kostnader, samt, hvad öfriga landtmäteriförrättningar anginge, dessa i regeln berörde ett mindre antal delägare och därför drabbade enskilda delägare mera kännbart, än förrättningarnas omfattning borde föranleda, syntes, till minskande af jordägares kostnader för landtmäteriförrättningar, de till landtmätarna efter taxa utgående arfvoden böra nedsättas i mån af storleken af de löner, som kunde varda landtmätarna tillerkända.

3:o) Enär klagomål ofta med rätta försports öfver det sätt, hvarpå laga skiften och andra landtmäteriförrättningar verkstälts och hvarigenom skada och olägenhet ofta tillskyndats jordägarna, vore det af största vikt, att en noggrannare tillsyn öfver landtmätarnas göromål, än hvad under nuvarande förhållanden kunde åstadkommas, blefve föreskrifven. Då en sådan tillsyn, som icke lämpligen kunde utöfvas af annan än förste landtmätarna i länen, dock icke skulle kunna anförtros åt dem under annan förutsättning, än att de icke själfva ägde rätt att verkställa landtmäteriförrättningar åt enskilda, men förste landtmätarna, genom att dem betoges denna rätt, skulle förlora en väsentlig del af sina nuvarande inkomster, syntes ersättning böra beredas dem genom höjning af deras nuvarande lön till sådant belopp, att de därigenom finge sin skäliga bärgning. Vidare borde å förste landtmätarna läggas utom berörda granskningsgöromål vissa andra viktiga arbeten, som nu icke åläge dem.

4:o) Det syntes uppenbart, att det svenska landtmäteriet icke vunnit den utveckling, att dess utöfvare i allmänhet kunde anses besitta sådan kunskapsgrad och utbildning, att de uppfyllde senaste tidens anspråk på noggrannhet vid ägors mätning eller kunde på tillfredsställande sätt verkställa en del landtmäteriet närstående göromål, som de redan nu ägde åtaga sig eller som borde anses tillhöra området för landtmätarnas verksamhet. Men innan säkra utsikter funnes för dem, som ägnade sig åt landtmäteriyrket, att ett omsorgsfullt och nitiskt arbete skulle skänka dem en i ekonomiskt afseende tryggad ställning, torde kompetensvillkoren å denna tjänstemannabana icke rimligen kunna i någon väsentlig grad skärpas.

Landtmäteristyrelsens förslag till omorganisation.

Enligt landtmäteristyrelsens förslag skulle landtmäteristaten i länen komma att utgöras af: 1:o) 24 *förste landtmätare*, en i hvarje län; 2:o) 120 *distriktslandtmätare*, i mån af ådagalagdt behof fördelade å de olika länen, med rätt och skyldighet att, en hvar i sitt distrikt, verkställa där förekommande landtmäteriförrättningar; 3:o) 60 *extra*

landtmätare, i mån af behof fördelade å olika län, med åliggande att verkställa de förrättningar, som i följd af laga hinder eller hopadt antal ofullbordade förrättningar ej kunde af distriktslandtmätarna företagas; och 4:o) 6 amanuenser med uppgift att i de med arbete mest betungade länen biträda förste landtmätarna.

Som den utaf 1895 års landtmätarmöte tillsatta organisationskommitté ansåg, att förste landtmätarna i åtskilliga län ej skulle med då föreslagna göromål få sin arbetstid fullt upptagen, förordades af nämnda kommitté, att vissa län sammansloges med ett eller två andra län till ett gemensamt förstelandtmätardistrikt, men med bibehållande af landtmäterikontor i de särskilda länen.

Antal förste
landtmätare.

Äfven landtmäteristyrelsen har i 1891 års utlåtande förklarat sig anse en dylik sammanslagning möjlig, men icke tilltrott sig att, vid det förhållande att en sammanslagning skulle medföra åtskilliga olägenheter för länens invånare, kunna framställa förslag i sådan riktning.

Uti nu föreliggande förslag har emellertid landtmäteristyrelsen, med hänsyn till vikten af att i hvarje län funnes ett landtmäterikontor och en förste landtmätare såsom verklig förman för de öfriga landtmätarna i länet, ansett två eller flera läns sammanslagning till ett distrikt ej allenast synnerligen menlig för det allmänna och för länets invånare, utan äfven obehöflig för vinnande af ändamålet att gifva förste landtmätarna full sysselsättning i tjänsten. Styrelsen har nämligen, såsom förut angifvits, utgått ifrån, att förutom förberörda granskningsarbete äfven en del andra maktpåliggande tjänstegöromål borde åläggas förste landtmätarna, likasom att deras skyldighet att tjänstgöra å landtmäterikontoren borde i väsentlig grad utsträckas, så att kontoren med deras kartor och handlingar kunde oftare, än enligt nu gällande bestämmelse behöfde ske, hållas tillgängliga för allmänheten.

Med denna åsikt har styrelsen ansett det icke erfordras någon vidare utredning angående olägenheterna af en sammanslagning. Styrelsen har dock ansett sig böra framhålla några omständigheter till stöd för sin uppfattning, att olägenheter verkligen komme att uppstå af att två eller flera län sammanfördes till ett gemensamt förstelandtmätardistrikt.

Därvid har styrelsen först berört möjligheten att verkställa sammanslagningen på det sätt, att de till landtmäterikontoret i ett län hörande kartor och handlingar flyttades och sammanfördes till ett

gemensamt arkiv med kartorna och handlingarna i landtmäterikontoret i annat län. Utom kostnaderna för och risken med en sådan flyttning, måste staten, erinrar styrelsen, för en dylik sammanslagning vidkännas ganska afsevärda utgifter för anskaffande af tillräckliga och för eldfara skyddade lokaler, som säkerligen icke skulle kunna inredas i de nuvarande länsresidensen eller till länsstyrelserna upplåtna byggnader. De till de nuvarande landtmäterikontoren hörande arkiv, där upplysningar kunde erhållas i frågor om äganderätt till jord samt jordpossessioners areal och beskaffenhet, vore, anför styrelsen vidare, af synnerligen stor vikt både för länets jordägare och vederbörande länsstyrelse. Och det vore enligt styrelsens åsikt synnerligen angeläget, att dessa arkiv vore lätt tillgängliga. Därför hölle styrelsen före, att, äfven om kostnaderna för arkivlokalers anskaffande ej skulle utgöra hinder för två eller tre arkivs sammanförande till ett, så stora olägenheter dock skulle uppstå af en sådan anordning både för länsstyrelserna och jordägarna i de län, från hvilka de nuvarande landtmäterikontorens arkiv komme att flyttas, att en sammanslagning på sådant sätt af två eller tre förstelandtmätartjänster icke torde kunna ifrågasättas. I fall vissa län skulle sammanslås till ett gemensamt förstelandtmätardistrikt, ansåge styrelsen det därför blifva nödvändigt att bibehålla de nuvarande landtmäterikontoren i länen. Äfven denna anordning har emellertid af styrelsen ansetts böra föranleda vissa erinringar.

Förste landtmätaren i de till ett distrikt sammanslagna länen skulle således, erinrar styrelsen, göras till föreståndare för de särskilda landtmäterikontoren inom distriktet. Han skulle naturligen bo i den ena residensstaden och, för hvarje gång kontoret i någon af de andra residensstäderna skulle hållas tillgängligt vare sig för allmänheten eller länsstyrelsen, företaga resor till dessa städer. Då förste landtmätarna vore ansvariga för landtmäterikontorens vård samt skyldiga att efter inventering emottaga och till efterträdare öfverlämna kontorens kartor och handlingar, skulle medgifvande icke lämpligen kunna lämnas ens åt länsstyrelsernas ämbets- och tjänstemän att vid andra tillfällen, än då förste landtmätaren vore å kontoret tillstädes, få tillgång till därvarande arkiv. I de residensstäder, där förste landtmätare icke vore boende, skulle landtmäterikontoren således icke annat än undantagsvis vara tillgängliga å andra tider, än då det enligt gifven föreskrift åläge förste landtmätare att hålla dem öppna. Men att med våra dagars lifliga verksamhet å handelns och näringarnas områden stora olägenheter skulle följa af en anordning, hvarigenom tillgången till ifråga-

varande arkiv försvårades, funne styrelsen icke behöfva vidare utredas. Man kunde nog invända, yttrar styrelsen, att äfven under nuvarande förhållanden landtmäterikontoren icke annat än undantagsvis vore öppna andra tider, än i 29 § landtmäteriinstruktionen vore stadgadt eller å första och sista söckendagen i hvarje månad. Men då förste landtmätarna, som enligt föreskrift i samma paragraf skulle hafva sin bostad i länets residensstad eller högst en half mil därifrån, utan undantag bodde i residensstäderna, hade den praxis utvecklats sig, att, då de icke hade förrättningar på landet, de hölle landtmäterikontoren tillgängliga åtskilliga dagar i månaden och naturligen, om hinder ej mötte, alltid hölle dem öppna på tillsägelse från länsstyrelsen. Den förste landtmätare, som skulle vara föreståndare för två arkiv, måste uppehålla sig än i den ena än i den andra residensstaden, och detta icke endast, då arkiven enligt föreskrift skulle hållas tillgängliga, utan äfven vid många andra tillfällen. Sålunda kunde han naturligen icke i regeln utan särskild resa till vederbörligt arkiv meddela utlåtanden i till honom remitterade ärenden rörande fastigheter i annat län, än där han hade sitt hem. Och ifall något från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, landtmäteristylelsen eller någon domare i distriktet för utredning öfverlämnadt ärende vore af synnerligen omfattande art, kunde det inträffa, att han för verkställighet af därför erforderlig arkivforskning finge flera veckor uppehålla sig i residensstad utanför det län, där han bodde.

Af hvad sålunda blifvit anfördt framginge, att resekostnads- och traktamentsersättningar till de förste landtmätare, som vore föreståndare för två eller tre landtmäterikontor, skulle årligen förorsaka statsverket ganska betydande utgifter.

Härtill komme att, då förste landtmätare af härads- och ägodelningsrätter påkallades såsom biträde vid förrättningar ute å marken, utgifter af nyssnämnda slag ofta skulle komma att drabba vederbörande jordägare till betydligt högre belopp än under nuvarande förhållanden. Ofta skulle det säkerligen också hända, att jordägare, som i angeläget ärende ville träffa förste landtmätaren under tiden mellan de för arkivens öppenhållande bestämda dagar, förgäfves finge göra kostsamma resor till den residensstad, där förste landtmätaren bodde.

Då de förste landtmätare, som skulle förena tjänstgöring å landtmäterikontoren i två eller tre län, komme att lyda under två eller tre länsstyrelser, komme antagligen äfven däraf olägenheter att uppstå. En länsstyrelse kunde t. ex. anse, att visst ärende påkallade förste

landtmätarens omedelbara och skyndsamma utredning, under det att samma fordran samtidigt ställdes på honom af annan länsstyrelse beträffande ärende under dess handläggning. Kollisioner och skadliga dröjsmål i allmänna ärendens utredning skulle således häraf lätt uppstå. Och det biträde med anskaffande af upplysningar rörande äganderättsförhållanden, som länens jordägare under nuvarande förhållanden i de flesta län rikligen erhöle af förste landtmätarna, skulle för de förste landtmätare, som hade att lyda under två eller tre länsstyrelser, mången gång blifva svårt eller till och med omöjligt att lämna.

Förste landtmätarnas tjänstedligganden.

Enligt styrelsens förslag skulle följande skyldigheter komma att efter den ifrågasatta omorganisationen åligga förste landtmätare, nämligen:

att ansvara för värden af länslandtmäterikontorens kartor och handlingar,

att i regeln dagligen, men alltid å sista söckendagen hvarje vecka hålla landtmäterikontoret öppet och för en hvar tillgängligt samt därvid gå sökande till handa med upplysningar,

att i vissa fall utlåna kontorets kartor och handlingar, däröfver föra särskild bok och i fall af behof återfordra de utlånade kartorna och handlingarna,

att granska och till ägodelningsrätternas ordförande afgifva utlåtande rörande beskaffenheten af alla sådana landtmäteriförrättningar, som enligt lag skulle fastställas för att äga giltighet,

att till förvaring emottaga och kvittera samt enligt gifna föreskrifter registrera alla af landtmätarna i länet upprättade konceptkartor och handlingar,

att, om konceptkartor och handlingar ej i rätt tid af landtmätarna ingåfves, därom göra anmälan hos landtmäteristyrelsen,

att granska alla af landtmätarna i länet utfärdade arfvodesräkningar och afgifva de utlåtanden, hvartill granskningen gifvit anledning,

att hafva noggrann uppsikt öfver medhjälpare och elever och göra anmälan hos landtmäteristyrelsen om tjänstefel, som af de andra landtmätarna blifvit begångna,

att emottaga och granska deras och deras medhjälparens dagböcker och arbetsförteckningar samt brefväxla med landtmätarna för nödiga upplysningars och rättelsers vinnande,

att till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och landtmäteristyrelsen afgifva mycket utförliga årsberättelser och statistiska sammandrag,

att afgifva yttranden i befordringsfrågor,

att utan lösen verkställa kopior af kartor och afskrifter af handlingar, som från landtmäterikontoren kunde erfordras för kronans räkning,

att utan annan godtgörelse än resekostnads- och traktamentsersättning verkställa landtmäteriförrättningar för kronans enskilda räkning,

att såsom sakkunniga biträda ägodelningsrätter och andra domstolar i länet,

att i en mängd fall afgifva utlåtanden till landtmäteristyrelsen och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, däribland till stor omfattning i frågor rörande fastställelse å jordafsöndringar, samt

att inrätta och föra ett fullständigt jordregister öfver alla afsöndringar, som af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande fastställdes.

Af de utaf landtmäteristyrelsen föreslagna nya tjänsteåligganden, som skulle läggas å förste landtmätarna, är skyldigheten att granska och afgifva utlåtande rörande beskaffenheten af sådana landtmäteriförrättningar, som enligt lag skola fastställas för att äga giltighet, tvifvelsutan det viktigaste och mest arbetskrävande.

*Gransknings-
skyldigheten.*

Landtmäteristyrelsen har beträffande denna skyldighet särskildt anfört:

»Det torde vara ovedersägligt, att skiftesdelägare i allmänhet icke äro i stånd att verkställa någon på sakkunskap grundad granskning af ett skifte. De hafva uppenbarligen mindre förmåga än t. ex. rättssökande vid domstolarna att själfva kontrollera den påkallade ämbetsåtgärden. Och dock hafva skiftesdelägare i regeln synnerligen stora intressen att bevaka.

Detta oaktadt är någon fullt verksam granskning af skiftes- och därmed likartade förrättningar icke i lag stadgad. Visserligen skola skiften och sådana landmäteriförrättningar, i fråga om hvilka stadgats, att de, för att medföra rättslig verkan, skola af ägodelningsrätt eller, hvad ägostyckningar angår, af ägodelningsrätts ordförande prövas och fastställas, undergå granskning, därvid vederbörande har att noga tillse och pröfva, att de äro lagligen beskaffade. Men utom det att ägodelningsrätten, som icke har någon ledamot med bildning i landtmäterikunskap, af sådan orsak icke kan ägna förrättningarna någon granskning i tekniskt afseende, är ägodelningsrättsordförandenas tid i allmänhet så upptagen af öfriga till domarämbetet hörande göromål,

att den af lagen påbjudna materiella pröfning af landtmäteriförrättningarna vanligen inskränker sig till granskning allenast af, huruvida laga former blifvit iakttagna. Och till och med denna granskning blifver mången gång, då ägodelningsrättens ordförande, såsom onekligen ofta är händelsen, utgöres af någon i domarvärf synnerligen oerfaren ung man, högeligen otillfredsställande.

Af dessa orsaker är det ingalunda sällsynt, att, då karta och handlingar till fastställda skiften och hemmansklyfningar, för utredning af ett eller annat till domstol instämt äganderättsspörsmål, blifva föremål för granskning, eller då publika renovationer af skifteskartor mottagas i generallandtmäterikontoret, sådana fel upptäckas, att förrättningarna icke bort genom meddelad fastställelse erhålla karaktär af lagligen beskaffade förrättningar.»

Vidare har styrelsen franhållit, att förste landtmätarna, hvilka i sin egenskap af föreståndare för länens landtmäterikontor till förvaring emottoge landtmätarnas alla koncepthandlingar samt kartor och som af sådan anledning borde vara de tjänstemän, hvilka hade att utöfva den närmaste tillsynen öfver, huru de på eget ansvar arbetande landtmätarna i länen verkställde dem anförtrodda förrättningar, enligt gällande bestämmelser icke erhållit befogenhet därtill. De skulle visserligen tillse, att landtmätarnas konceptkartor och handlingar inom föreskrifven tid aflämnades, samt, hvad medhjälpare och elever anginge, hafva noga uppsikt, huru de fullgjorde sina skyldigheter. Däremot ålåge det förste landtmätarna beträffande öfriga landtmätare endast att hos landtmäteristyrelsen anmäla de tjänsteförseelser, som af de inom länet tjänstgörande landtmätarna beginges och komme till förste landtmätarens kändedom. För öfrigt vore förste landtmätarna likasom öfriga landtmätare berättigade att sysselsätta sig med landtmäteriförrättningar af alla slag och hade i afseende å redogörelsen därför samma skyldigheter som öfrige landtmätare.

Emot lämpligheten af en sådan organisation har, enligt hvad styrelsen erinrat, redan under år 1850 af öfverdirektören för landtmäteriet anmärkts, att förste landtmätaren knappt kunde utöfva den honom åliggande noggranna uppsikt öfver medhjälpare och elever, emedan, då dessa saknade rättighet till själfständig verksamhet, han ej af några af dem handlagda arbeten kunde inhämta, i hvad mån de vore flitiga och skickliga; att denna uppsikt dessutom vore mindre nödig, emedan medhjälpare och elever sysselsattes under ansvar af sina principaler, i hvilka de sålunda hade sina närmaste och naturligaste kontrollanter; att där-

emot en noggrann tillsyn öfver dem, som hade rätt till själfständig verksamhet, eller de på eget ansvar arbetande landtmätarna vore af mycken vikt och således borde åligga förste landtmätaren, i stället för att han blott ägde angifva tjänsteförseelser, som möjligen komme till hans kännedom; att förste landtmätaren vore sin egen kontrollant i fråga om de af honom författade kartors och handlingars aflämnande; att han således vore i tillfälle att obehörigen förminska sin renovationsskyldighet; att, om han detta gjorde, han likväl måste blunda, när landtmätarna gjorde på samma sätt, emedan han eljest, om han begagnade sin angifvarerätt i fråga om landtmätarnas tjänsteförseelser, blottställde sig för anmärkningar från deras sida; och att sålunda något själfständigt eller lagligt förhållande af förman och underlydande emellan förste landtmätaren och öfriga landtmätare icke funnes.

För egen del har styrelsen i förevarande ämne ytterligare anfört följande.

För att förste landtmätarna måtte blifva fullt opartiska vid utövande af den granskning af distriktslandtmätarnas förrättningar, som styrelsen på förenämnda grunder ansåge böra åläggas förste landtmätarna, och på det att de icke måtte af andra göromål blifva förhindrade att med noggrannhet och omsorg utöfva en dylik maktpåliggande och tid kräfvande tillsyn, hade styrelsen ansett behöfligt, att nådig föreskrift i landtmäteriinstruktionen meddelades, hvarigenom förste landtmätarna betoges rätt att befatta sig med landtmäterigöromål för enskildas räkning.

Den sålunda ifrågasatta granskning ansåge styrelsen böra, i fall af besvär, verkställas, innan dessa till pröfning företoges, hvadan det borde åligga förrättningsmannen att ofördröjligen efter förrättnings afslutande insända karta och handlingar för granskning till förste landtmätaren. Förste landtmätaren skulle därefter, så fort hans öfriga tjänstegöromål sådant medgåfve, verkställa granskning af förrättningen samt i utlåtande, som jämte kartan och handlingarna skulle till ägodelningsrättens ordförande skyndsamt insändas, meddela bland annat, huruvida anledning förefunnes till antagande, att sådant fel blifvit vid mätningen begånget, att delägare däraf tillskyndats verkligt lidande, om fel begåtts vid beräkandet af det å hvarje delägare efter delningsgrund belöpande ägobelopp eller vid beräkningar för likvider med mera, samt huruvida förrättningen jämväl i öfrigt vore lagligen beskaffad. Om förste landtmätaren i sitt utlåtande visat sannolika skäl till antagande, att mätningsfel begåtts, borde ägodelningsrätten, innan fastställelse af förrättningen

*Ändring af
136 § skiftes-
stadgan.*

meddelades, låta genom förste landtmätaren undersöka mätningen. Om dylikt fel därvid ådagalades, komme naturligen, utan att föreskrift därom behöfde i skiftesstadgan införas, den påföljd att af ägodelningsrätten stadgas, som i 133 § skiftesstadgan vore föreskrifven, för det fall att landtmätare vid ägomätning begagnat biträde af därtill obehörig person, nämligen att förrättningen förklarades ogill och skyldighet ålades landtmätaren att på egen bekostnad omgöra såväl mätningen som förrättningen i öfrigt i alla erforderliga delar. I anslutning härtill har styrelsen hemställt om erforderlig ändring i skiftesstadgan.

*Gransknings-
skyldighetens
betydelse.*

Då enligt styrelsens förslag staten skulle få vidkännas en ej obetydlig årlig utgift för fyllande af förste landtmätarnas lönebehof, har styrelsen ansett sig äfven böra beröra frågan, huruvida den granskning af de öfriga landtmätarnas förrättningar, hvilken skulle påkalla sagda utgift, innebure ett så viktigt statsändamål, att staten därför borde ålägga sig någon nämnvärd utgift.

Landtmäteristyrelsen har besvarat denna fråga jakande och till belysande af densamma framhållit, att en mängd landtmäteriförrättningar årligen blefve af ägodelningsrätterna och högsta domstolen ändrade eller till och med helt eller delvis undanröjda på grund af felaktigheter, som vore en följd allenast af vårdslöshet eller försummelse, som landtmätarna säkerligen icke skulle låta komma sig till last, om deras förrättningar af ifrågavarande slag komme att blifva underkastade granskning af en med deras arbetsmetoder förtrogen och i yrket skicklig person. Styrelsen säger sig vara förvissad om, att mången landtmätare ofta på ett synnerligen summariskt sätt handlagt sina förrättningar, i förhoppning att klander mot förrättningen ej skulle af delägarna anställas och att förättningen skulle utan anmärkning kunna genomgå den ej sällan tämligen ytliga granskning, ägodelningsrätterna vid fråga om förrättningars fastställande ägnade dem. Härtill komme, att den granskning i tekniskt hänseende, som förste landtmätarna skulle underkasta förrättningarna, komme att motverka vårdslöshet och försummelse af landtmätarna i sådana afseenden, i hvilka förrättningarna för närvarande icke underginge någon som helst granskning. Och huru betydelsefull för en rättvis ägodelning en dylik granskning borde blifva, funne landtmäteristyrelsen ligga i öppen dag.

*Förste landt-
mätarnas bi-
tråde vid
domstol.*

I fråga om den föreslagna skyldigheten för förste landtmätarna att såsom sakkunniga biträda ägodelningsrätter och andra domstolar i länet har af landtmäteristyrelsen framhållits, att, då förste landt-

mätarna ej längre täflade med öfriga landtmätare om förrättningar inom länen, förste landtmätarna, hvilka måste anses vara de skickligaste och erfarnaste landtmätarna i länet, syntes blifva i högre grad än hittills de mest kompetenta att vid syner och eljest såsom sakkunniga biträda ägodelningsrätter och andra domstolar i länet vid utredning af landtmäteriidrenden eller därmed sammanhängande frågor. Då emellertid detta biträde, sedan förste landtmätarna erhållit sådan reglering af sina löneförmåner, som med landtmäteristyrelsens förevarande framställning åsyftades, icke skulle komma att tillföra dem någon särskild inkomst utöfver den resekostnads- och traktamentsersättning, som vid resor borde tillkomma dem, hvadan vederbörande förste landtmätare mången gång kunde känna sig hågad att tillbakavisa uppdrag af ofvannämnda slag, hölle styrelsen före, att i landtmäteriidstruktionen borde bland förste landtmätarnas tjänsteplikter upptagas skyldighet att såsom sakkunniga biträda ägodelningsrätter och andra domstolar i länet.

Hvad landtmäteristyrelsen anfört beträffande den af styrelsen föreslagna skyldigheten för förste landtmätarna att föra jordregister öfver alla fastställda jordafsöndringar saknar numera aktualitet, sedan förslag rörande register öfver all jord å landet kommer att framläggas.

Jordregister.

Den af landtmäteristyrelsen föreslagna skyldighet för förste landtmätarna att granska arfvodesräkningar ansluter sig till ett af styrelsen afgifvet förslag, att statsverket skulle förskjuta den del af landtmäteriarfvodena, som det skulle åligga jordägarna att gälda, dock med undantag af resekostnads- och traktamentsersättning samt lösen för karta och handlingar.

Landtmäteriarfvodenas förskottande af statsverket.

Uti nu berörda hänseende framhåller landtmäteristyrelsen, att, därest, i sammanhang med bestämmelse härom, tillika medgäfves jordägarna något anstånd med förskottens återbetalande, härigenom stor fördel komme att beredas både jordägare och landtmätare. Hvad de senare anginge, hade landtmäteriarfvodenas direkta uppbörd hos jordägarna alltid satt landtmätarna i en beroende ställning till jordägarna och ofta gifvit anledning till misstanke om våld, hvartill komme, att landtmätarna ej sällan varit nödsakade att låta förfallet arfvode innestå och därigenom drabbats af förluster.

Men om staten skulle åtaga sig att förskjuta landtmäteriarfvodena, blefve det nödvändigt, att arfvodesräkningarna först granskades af förste landtmätarna. Denna granskning skulle komma äfven jordägarna till godo, så att de icke, såsom nu ofta vore fallet, behöfde känna oro öfver att

betala en räkning, hvares alla poster de icke ägde förmåga att själfva granska.

I fall statsverket skulle komma att förskjuta landtmäteriarfvodena, skulle enligt styrelsens uppfattning däraf följa, att förändrade bestämmelser blefve erforderliga i 17 kap. Handelsbalken till beredande af säkerhet för staten att återfå utlagda arfvoden. För detta ändamål syntes landtmäteriarfvoden i fråga om förmånsrätt böra likställas med afgäld af fast egendom, hvarom stadgades i 6 § i samma kapitel.

*Förste landtmätarnas
aflöning.*

Vidkommande förste landtmätarnas blifvande aflöningsförmåner har landtmäteristyrelsen framhållit, att, om rättighet att verkställa landtmäteriförrättningar åt enskilda betoges förste landtmätarna, de därigenom komme att förlora en väsentlig del af sina nuvarande inkomster. Därför måste ersättning beredas dem genom höjning af deras nuvarande löner, hvilka vore satta till sitt nuvarande låga belopp af 2,200 kronor med ett ålderstillägg å 400 kronor efter 10 år af den orsak, att man beräknat, att förste landtmätarna genom arfvoden för verkställda förrättningar skulle erhålla erforderlig fyllnad. Därför hade också på förste landtmätarna icke lagts tjänstegöromål till det allmännas nytta i sådan grad, att de af dessa tjänstegöromål erhöle full sysselsättning.

Då förste landtmätarna, såsom de i allmänhet mest kunniga och ansedda landtmätarna i länen, i regeln erhållit förordnanden å förrättningar till ganska stor omfattning, har landtmäteristyrelsen vidare funnit billigheten fordra, att det belopp, hvarmed förste landtmätarnas lön borde ökas, sattes så högt, att det motsvarade, hvad förste landtmätarna kunde anses i medeltal per år hafva förtjänat på af dem verkställda förrättningar, och i alla händelser så högt, att deras lön beredde dem och deras familjer en anständig bärning.

I anslutning härtill har landtmäteristyrelsen hållit före, att förste landtmätarna, med hänsyn såväl till deras ställning såsom förmän för och kontrollanter af de öfriga landtmätarnas i länet tjänstegöromål som ock till vikten af deras tjänsteälgganden äfvensom därtill, att de genom en löneroglering icke borde komma att lida synnerlig minskning i deras nuvarande årliga medelinkomst, borde åtnjuta minst lika löneförmåner med öfverjägmästare, hvilka enligt nådigt bref den 29 november 1889 uppbure, utom fast belopp i respennigar, 3,200 kronor i lön och 1,600 kronor i tjänstgöringspenningar eller tillhopa 4,800 kronor jämte ett ålderstillägg efter 5 år å 600 kronor.

Då emellertid göromålens mängd och beskaffenhet måste blifva tämligen olika i olika län, beroende i främsta rummet på mängden af

afslutade laga skiften och därefter på antalet andra förrättningar, hvilka före fastställelsen skulle af förste landtmätarna genomgå och granskas, har landtmäteristyrelsen, som ansett, att förste landtmätarnas tjänstgöringspenningar borde beräknas till 1,600 kronor i medeltal, hemställt, att emellertid tjänstgöringspenningarnas belopp måtte så vidt möjligt jämkas efter göromålens mängd, så att förste landtmätarna i de arbetsammaste länen finge 2,000 kronor och i de mindre arbetssamma länen 1,600 à 1,200 kronor.

Med hänsyn till en af landtmäteristyrelsen gjord utredning angående myckenheten af förste landtmätarnas blifvande tjänstgöromål i de olika länen har styrelsen ansett tjänstgöringspenningar böra tillerkännas förste landtmätarna i de särskilda länen till följande belopp, nämligen:

i Stockholms	län	1,600 kronor
„ Uppsala	„	1,200 „
„ Södermanlands	„	1,200 „
„ Östergötlands	„	1,600 „
„ Jönköpings	„	1,600 „
„ Kronobergs	„	1,600 „
„ Kalmar	„	1,200 „
„ Gottlands	„	1,600 „
„ Blekinge	„	1,200 „
„ Kristianstads	„	1,600 „
„ Malmöhus	„	1,600 „
„ Göteborgs och Bohus	„	1,600 „
„ Hallands	„	1,600 „
„ Älfsborgs	„	1,600 „
„ Skaraborgs	„	1,600 „
„ Värmlands	„	2,000 „
„ Örebro	„	1,600 „
„ Västmanlands	„	1,200 „
„ Kopparbergs	„	1,200 „
„ Gäfleborgs	„	2,000 „
„ Västernorrlands	„	2,000 „
„ Jämtlands	„	2,000 „
„ Västerbottens	„	2,000 „
„ Norrbottens	„	2,000 „

Denna fördelning af summan af de till samtliga förstelandtmätarförordningarna hörande tjänstgöringspenningar borde emellertid enligt landt-

mäteristyrelsens åsikt icke göras så definitiv, att icke möjlighet förefunnnes att vid förändrade förhållanden inom länen fördela summan på annat sätt, hvadan såsom villkor för åtnjutande af de föreslagna nya aflöningsförmånerna lämpligen borde stadgas skyldighet för förste landtmätare att vidkännas den minskning i tjänstgöringspenningar, som till följd af minskade göromål i tjänsten tilläfvventyrs kunde varda föreskrifven.

Förste landtmätarnas pensioner.

I fråga om förste landtmätarnas blifvande pensionering har landtmäteristyrelsen haft åtskilliga uttalanden, som emellertid numera sakna vidare betydelse, sedan lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension utfärdats.

Distriktslandtmätarna.

De egentliga landtmäterigöromålen skulle enligt landtmäteristyrelsens förslag utföras af distriktslandtmätare eller, i händelse af hinder för sådan, af extra landtmätare.

Enligt i samma förslag gjord utredning vore, med hänsyn till de ökade göromål, 1896 års lag om ägostyckning m. m. tillfört landtmätarna, ett antal af 180 med egentliga landtmäterigöromål arbetande landtmätare den landtmäteripersonal, utöfver förste landtmätarna, som minst behöfdes, för att landtmäterigöromålen skulle kunna med önskvärd skyndsamhet handläggas.

De af landtmäteristyrelsen anförda hufvudsakligaste skäl för länens indelande i vissa landtmäteridistrikt äro dels behovet att åstadkomma en i möjligaste måtto jämn och rättvis fördelning af uppdragen att verkställa landtmäteriförrättningar och dels krafvet att få de särskildt i de nordliga länen synnerligen tyngande kostnaderna för landtmätarnas resor minskade. I fråga om förstnämnda behof upplyser landtmäteristyrelsen, att det ej sällan inträffar, att en landtmätare erhåller flera uppdrag, än han ens med biträde af landtmäterielever och de tre landtmäteriauskultanter, en kommissionslandtmätare högst äger använda till medhjälpare i tjänsten, hinner att med erforderlig skyndsamhet fullgöra, under det en eller kanske flera andra landtmätare i länet lida väsentlig brist på arbete och alltså jämväl på inkomster af tjänsten.

Enligt landtmäteristyrelsens förslag härutinnan skulle för hvarje distrikt tillsättas en landtmätare med rätt och skyldighet att verkställa inom distriktet förekommande landtmäteriförrättningar. Landtmäteristyrelsen har äfven, med ledning af medelantalet under perioden 1898—1902 förekomna landtmäteriförrättningar, för en eventuell upp-

delning af riket i 120 distrikt uppgjort en beräkning af behovet af landtmäteridistrikt inom de olika länen. Dock förutsättes, att, för den händelse antalet landtmäteriförrättningar stadigvarande blefve större eller mindre inom ett eller annat distrikt, redan verkställd distriktsindelning skulle komma att undergå erforderlig ändring.

Dessa distriktslandtmätare skulle åtnjuta dels godtgörelse för utförda landtmäteriförrättningar enligt fastställd taxa, dock med lägre arfvodesbelopp än den nu gällande, och dels årlig lön af statsverket med 1,600 kronor.

Anledningen hvarför landtmäteristyrelsen upptagit antalet löner till allenast 120, under det att styrelsen funnit ett antal af 180 landtmätare vara behöfligt för verkställandet af förekommande landtmäterigörsmål, är den, att, då 1895 års riksdag vid beviljandet till kommissionslandtmätare af 48 pensioner uppsatte såsom villkor, att antalet kommissionslandtmätare — oberäknadt dem, som voro sysselsatta vid rikets allmänna kartverk samt vid storskiftes- och afvittringsverken — skulle bestämmas till 120, styrelsen funnit antalet löner lämpligen böra rättas därefter.

Landtmäteristyrelsen har vidare begärt anslag till arfvoden åt högst 60 extra landtmätare à högst 1,200 kronor till hvarje. *Extra landtmätare.*

Dessa extra landtmätare skulle i främsta rummet verkställa de landtmäteriförrättningar, som för närvarande kunde beräknas ej lämpligen medhinnas af distriktslandtmätarna. Antalet extra landtmätare har beräknats med hänsyn till förefintligt behof af på eget ansvar arbetande landtmätare. De extra landtmätarna skulle utnämnas af landtmäteristyrelsen och få sin tjänstgöring förlagd till län och ort, där behof af extra arbetskrafter visade sig. Arfvodesersättning för verkställda förrättningar skulle de extra landtmätarna äga tillgodoföra sig enligt landtmäteritaxan.

Slutligen har landtmäteristyrelsen framhållit, att, med hänsyn till mängden af de under de senaste åren inom Värmlands, Gäfleborgs, Västerorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län verkställda laga skiften och andra förrättningar, förste landtmätarna i dessa län komme att blifva så öfverhopade af tjänstegörsmål, att de utan tjänstebitråde uppenbarligen icke finge tid att med erforderlig omsorg fullgöra den granskning af de öfriga landtmätarnas förrättningshandlingar och arfvodesräkningar, som enligt landtmäteristyrelsens förslag skulle komma att åligga dem. Af sådan orsak har landtmäteristyrelsen ansett det blifva nödvändigt att hos dessa förste landtmätare anställa

en amanuens, som kunde biträda vid en del göromål af enklare beskaffenhet, såsom fastställda förrättningars emottagande, registrerande och kvitterande, kartors utlåning till myndigheter, en del kopieringsarbeten och expeditionsgöromål med mera.

Till arfvoden åt dessa amanuenser, hvilkas antal sålunda skulle blifva sex, föreslår styrelsen ett årligt anslag å 7,200 kronor.

Förslag till
lönestat.

Staten för landtmäteripersonalen skulle enligt styrelsens förslag erhålla följande utseende:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1 förste landtmätare	3,200	1,200	4,400	Efter 5 år kan aflöningen höjas med 600 kronor.
5 d:o	16,000	6,000	22,000	
1 d:o	3,200	1,600	4,800	
11 d:o	35,200	17,600	52,800	
1 d:o	3,200	2,000	5,200	
5 d:o	16,000	10,000	26,000	
1 distriktslandtmätare ..	1,600	—	1,600	Lönen kan höjas efter 5 år med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
119 d:o	190,400	—	190,400	
Summa	268,800	38,400	307,200	
Arfvoden till sex amanuenser å 1,200 kronor			7,200	
Arfvoden åt högst 60 extra landtmätare å högst 1,200 kronor			72,000	
Summa			386,400	
Om därifrån droges det belopp å kronor... som i lön och tjänstgöringspenningar nu utbetalas till förste landtmätarna, erfordrades alltså för den nya staten en ökning i anslaget till landtmäteristaten i orterna å kronor			52,800	
			<u>333,600</u>	

Kostnaderna för ålderstillägg hafva af styrelsen förslagsvis beräknats till 57,600 kronor.

Slutligen har landtmäteristyrelsen föreslagit vissa villkor och bestämmelser för åtnjutande af de för landtmäteripersonalen ifrågasatta aflöningsförmåner, hufvudsakligen öfverensstämmande med hvad vid tiden för förslaget afdgifvande i allmänhet fanns stadgadt. Anmärkas bör emellertid, att styrelsen bland dessa villkor och bestämmelser jämväl upptagit stadgande, att innehafvare af befattning vid landtmäteristaten skulle vara underkastad den jämkning i löneförmåner, som kunde varda föreskrifven.

Villkoren för åtnjutande af de nya lönerna.

Landtmäteristyrelsens den 7 juni 1902 afgifna förslag till förnyad taxa på arfvode för landtmäteriförrättningar innehåller med hänsyn till den för förste landtmätarna ifrågasatta granskningsskyldighet för enklade bestämmelser för arfvodesberäkningen, men innebär tillika en förhöjning, föranledd af stegrade lefnadsomkostnader, med omkring 15 % af gällande arfvodesbelopp.

Landtmäteristyrelsens förslag till taxa.

För den händelse likväl landtmäteristyrelsens förslag till aflöningar åt landtmätarna vunne bifall, föreslår styrelsen tillika en nedsättning i de sålunda förhöjda arfvodena med 40 %, något som, jämfördt med nu gällande taxearfvoden, innebär en sänkning af dessa med omkring 25 %.

Innan jag härefter öfvergår till en redogörelse för de yttranden, som afgifvits i anledning af landtmäteristyrelsens förenämnda förslag, torde det tillåtas mig med några ord beröra en med frågan om landtmäterikårens och särskildt förstelandtmätartjänsternas organisation nära sammanhängande fråga, nämligen den om inrättande af ett jordregister.

Jordregister.

Den 20 november 1905 hafva särskilda af Kungl. Maj:t förordnade kommitterade afgifvit underdånigt betänkande med förslag till förordning i sådant syfte m. m.

Med jordregister afses enligt detta förslag en förteckning, förd socknevis, å samtliga hemman och öfriga jordeboksenheter. Dessa skola upptagas å särskilda upplägg i alfabetisk ordning och inom byarna i nummerordning. Under särskilda registernummer upptagas å upplägget dels hvar och en af de lotter, i hvilka en jordeboksenhet eller del därpå delats eller delas genom fastställd eller laga kraftvunnen landtmäteriförrättning, som öfvergått åtminstone inrösningsjorden, dels ock för alltid afsöndrade lägenheter. För hvarje registrerad fastighet skall jordregistret innehålla specifika uppgifter angående ägovidd, landtmäteriförrättning, vid hvilken fastighetens areal blifvit bestämd m. m.

Det material, hvarpå jordregistret skall grundas, är jordeböcker samt landtmäteri- och afsöndringshandlingar. Beträffande särskildt be-

tydelsen af landtmäterihandlingarna såsom grundval för jordregistret anförda kommitterade följande i motiverna till förslaget.

Det vore tydligt, att de i landtmäterikontoren i länen befintliga kartor och handlingar rörande landtmäteriförrättningar, genom hvilka byar och hemman blifvit delade, i främsta rummet måste tjäna till ledning vid de särskilda fastigheternas införande i jordregistret. Af dessa arkivhandlingar vore de kartor och handlingar naturligen af den största betydelsen, hvilka upprättats vid byar och hemman öfvergångna laga skiften samt därefter verkställda hemmansklyfningar och ägostyckningar. Detta kartmaterial med tillhörande handlingar komme i de flesta fall att kunna läggas till grund för jordregistret. Vid dettas uppläggande borde man af handlingarna till laga skiftet inhämta, i hvilka lotter hvarje enhet därvid blifvit delad, och genom att sedermera granska handlingarna till de efter laga skiftet inom enheten verkställda hemmansklyfningar och ägostyckningar kunde beträffande hvarje laga skifteslott upplysning vinnas angående de särskilda fastigheter, i hvilka densamma blifvit delad.

Men utom de för laga skiften och därefter verkställda hemmansklyfningar och ägostyckningar upprättade kartor och handlingar förvarades i landtmäterikontoren en mängd handlingar angående äldre delningar, nämligen storskiften och enskiften. Dessa handlingar komme att tjäna till ledning vid införande i jordregistret af fastigheter, som ej varit föremål för laga skifte utan blifvit ur samfällighet utbrutna genom storskiften eller enskiften, som förblifvit orubbade, och vore de jämväl af vikt för den redogörelse, som i jordregistret borde lämnas för äldre delningar.

Vidare förvarades i landtmäterikontoren handlingar rörande åtskilliga andra af landtmätare verkställda förrättningar såsom ägoutbyten och förrättningar för mantalssättningar enligt äldre förordningar om jordafsöndring. Äfven af dessa handlingar måste många för jordregistret erforderliga uppgifter hämtas.

Kommitterade framhålla vidare, att då det hufvudsakliga material, som skulle läggas till grund för jordregistret, förvarades i länens landtmäterikontor samt allteftersom landtmäteriförrättningar verkställdes, hvilka föranledde införande i jordregistret af nya fastigheter eller ändring i uppgifter för redan registrerade fastigheter, äfven nytt material för registrets förande inkomme till landtmäterikontoren, förste landtmätarna vore de tjänstemän, å hvilka det för jordregistrets uppläggande och förande nödiga arbete borde läggas.

I kommitterades förslag till förordning angående jordregister upptages äfven i 1 §, att i hvarje län skulle för länets laudshbygd af förste landtmätaren föras ett jordregister.

I samband med frågan om kostnaderna för jordregistrets första uppläggande påpeka kommitterade, att det första upplägget uppenbarligen måste kräva ett mycket tidsödande och besvärligt arbete, hvilket ej utan särskild ersättning torde kunna läggas å någon viss tjänstemannakår; men att samma arbete naturligen i väsentlig mån borde uppdragas åt förste landtmätarna såsom föreståndare för länens landtmäterikontor eller vid dessa kontor för detta arbete särskildt anställda landtmätare.

Beträffande förste landtmätarnas befattning med ifrågavarande arbete anföra kommitterade ytterligare följande.

Det kunde så mycket mindre ifrågasättas, att förste landtmätarna utan särskild godtgörelse skulle ägna sig åt detta arbete, som deras nuvarande aflöningsförmåner till belopp af 2,200 kronor med ett ålderstillägg å 400 kronor blifvit bestämda till sagda låga belopp af den orsak, att man beräknat, att förste landtmätarna, som för närvarande ej hade sig ålagda tjänstegöromål för det allmännas räkning till den omfattning, att de af dessa göromål erhöle full sysselsättning, skulle genom arfvoden för verkställda förrättningar vinna erforderlig fyllnad. Endast under förutsättning att, då jordregister för riket komme att uppläggas, förste landtmätarna erhållit sina löner så reglerade, att de ej behöfde befatta sig med landtmäteriförrättningar, ansåge kommitterade, att förste landtmätarna kunde åläggas att utan särskild ersättning taga del i arbetet för jordregistrets första upprättande. Men då vid en eventuell löneroglering för förste landtmätarna en mångfald andra tidsödande tjänstegöromål säkerligen komme att åläggas dem, i hvilket afseende kommitterade hänvisade till landtmäteristyrelsens förenämnda förslag till omorganisation af landtmäterikåren m. m., finge förste landtmätarna uppenbarligen jämförelsevis ringa tid att ägna åt jordregistret. Och äfven om vid tiden för registerarbetets påbörjande förste landtmätarna icke i samband med reglering af deras tjänsteåligganden erhållit högre löneförmåner än de nuvarande, så att särskild ersättning måste tillerkännas dem för arbete å jordregistrets uppläggande, torde dock i allt fall den del af arbetet för jordregistrets uppläggande, som enligt förslaget skulle verkställas å landtmäterikontoren, icke lämpligen i sin helhet kunna läggas å förste landtmätarna, eftersom dessa tjänstemän, hvilka i allmänhet vore de mest kunniga och erfarna landtmätarna i länen, i regel ej utan skada för det allmänna kunde tagas ifrån sina nuvarande tjänstegöromål och ersättas med vikarier. Åtminstone borde förste landtmätarna befrias från det tidsödande arbetet med granskningen af akterna i landtmäterikontoren samt införande i registret

af de genom delning och afsöndring af jord tillkomna fastigheter. I stället borde för utförande af detta arbete för hvarje län förordnas en eller, hvad de större länen anginge, två eller flera skickliga och erfarna samt i länets jordförhållanden kunniga landtmätare, som under förste landtmätarens ledning och tillsyn kunde ägna hela sin arbetstid däråt.

För arbetets påskyndande och på det att de därvid anlidade landtmätarnas tid icke måtte tagas i anspråk för andra göromål än sådana, som kräfde särskilda fackinsikter, borde i hvarje län äfven anställas billiga extra biträden för uträttande af en del enklare göromål, såsom förvandling af arealuppgifter i äldre mått till nu gällande måttssystem och hopsummering af arealer, som tillagts fastigheter vid särskilda förrättningar, med mera.

Äfven om sålunda det tyngsta arbetet med jordregistrets första upprättande ej skulle åläggas förste landtmätarna, måste dock, på sätt förslaget innehöller, registrets fortsatta förande tillkomma dem. Kommitterade ville därför framhålla, att eventuellt beslut om inrättande af jordregister för riket enligt det uppgjorda förslaget nödvändiggjorde en löneroglering för förste landtmätarna, enär jordregistrets förande måste göra förste landtmätarna till byråtjänstemän, som vore i tillfälle att städs kunna verkställa föreskrifna anteckningar i jordregistret och meddela utdrag eller upplysningar därifrån med mera, hvadan förste landtmätarna, sedan de fått till åliggande att föra jordregister, icke finge tillfälle att sysselsätta sig med landtmäteriförrättningar.

I fråga om det fortsatta förandet af jordregistret framhålles af kommitterade, att detta förutsatte en sådan ändring i förste landtmätarens ställning och löneförhållanden, att han kunde hvarje hylgfri dag vara å landtmäterikontoret tillgänglig och att han ej vidare finge åtaga sig enskilda landtmäteriförrättningar.

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande.*

I sina yttranden öfver landtmäteristyrelsens organisationsförslag hafva Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i allmänhet hufvudsakligen biträdt förslaget. Såvidt särskildt angår förstelandtmätartjänsterna, framhålles emellertid af några befallningshafvande önskvärdheten af att de för förste landtmätarna föreslagna aflöningar höjas. Härutinnan anmärker särskildt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län, att beloppet af de till därvarande förste landtmätaren föreslagna tjänstgöringspenningar vore i förhållande till arbetet i länet och vid jämförelse med det för förste landtmätaren i Kronobergs län föreslagna för lågt. Samma anmärkning gör Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande

i Kopparbergs län beträffande de för förste landtmätaren i sistnämnda län föreslagna tjänstgöringspenningar. Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande hänför sig därvid till ett uttalande af förste landtmätaren i länet, däri han anför, att det föreslagna beloppet, 1,200 kronor, redan i förhållande till den nuvarande ganska dryga tjänstgöringen vore för lågt, att arbetet säkerligen komme att ökas år ifrån år samt att, då säkerligen inom kort nu gällande inskränkning i skiftesvitsordet komme att borttagas, Kopparbergs län komme att blifva det arbetsammaste i riket. Jämväl Eder Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län har funnit styrelsens förslag i sistberörda hänseende anmärkningsvärdt. Vidare uttalas af en del befallningshafvande önskvärdheten af att viss tids årlig semester beredes förste landtmätarna och att nuvarande förste landtmätare måtte för rätt till ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid, de redan enligt gällande organisation innehaft sina tjänster. Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västmanlands län finner det möjligt att sammanslå två mindre län under en förste landtmätare.

Särskildt torde här böra något utförligare beröras de yttranden, som afgifvits af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms och Värmlands län.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län har funnit den ifrågasatta omorganisationen af landtmäterikåren i många afseenden innehålla uppslag till väsentliga förbättringar, men har tillika erinrat, att det emellertid förefölle tveksamt, huruvida en reform sådan som den ifrågavarande redan nu borde genomföras. Landtmäteriet kunde nämligen sägas för närvarande befinna sig i en öfvergångsperiod, då af de större laga skiftena ännu ej få funnos kvar, men man likväl såge den tid ej aflägsen, då dessa helt och hållet eller med få betydelselösa undantag skulle taga slut och landtmätarens göromål komma att inskränkas till förrättningar af jämförelsevis ringa omfattning, och det syntes därför kunna sättas i fråga huruvida icke med den åsyftade reformen borde uppskjutas, till dess denna tid inträdt och fört med sig större stabilitet i förhållandena.

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande i
Stockholms
län.*

Härtill komme vissa betänkligheter i fråga om landtmäteristyrelsens förslag rörande förste landtmätarna. En väsentlig del af dessas åligganden skulle utgöras af granskning i tekniskt hänseende af landtmätares åtgärder vid laga skiften och andra förrättningar, som vore föremål för fastställelsepröfning af ägodelningsrätt eller dess ordförande, granskning af landtmätarnas arfvodesräkningar och förande af ett katasterverk för riket.

Att anordna en förberedande granskning genom förste landtmätarna ansåge länsstyrelsen icke böra föreskrivas. Hade man hittills under de stora laga skiftenas tid kunnat reda sig utan sådan granskning, kunde man vida lättare göra det framdeles, sedan dessa skiften upphört och förrättningarna blefve af vida mindre omfattning med färre delägare. En granskning sådan som den af landtmäteristyrelsen ifrågasatta, skulle blifva så att säga en ny instans till ytterligare fördröjande af landtmäteriförrättningarna. Dessutom vore det att märka att förste landtmätarna icke i fråga om kompetens kunde sägas stå nog högt öfver förrättningslandtmätarna för att under alla förhållanden tillerkännas vitsord framför dessa i hvad det tekniska yrket vidkomme, och framför allt syntes det betänkligt — huru hög tanke man än ägde om förste landtmätarnas plikttrohet — att ålägga dem en granskningsskyldighet, utan att angående densammas fullgörande anordna någon som helst kontroll. Det kunde under inga förhållanden vara riktigt att ställa saken så, att den granskningsskyldige kunde komma ifrån en tidsödande och besvärlig granskning af en förrättning genom ett enkelt tillkännagivande för ägodelningsrätten eller dess ordförande att förrättningen lämnades utan anmärkning.

Åliggandet att granska arfvodesräkningar sammanhängde med förslaget om rätt för landtmätarna att utbekomma arfvode förskottsvis af staten. En sådan rätt borde emellertid, enligt länsstyrelsens mening, icke medgifvas. Olägenheterna af det nuvarande systemet blefve, sedan de större skiftena upphört och endast förrättningar af mindre omfattning och med färre delägare förekomme, icke på långt när så stora som nu, och den ifrågasatta anordningen, hvilken förutsatte förmånsrätt för statens förskottsfordran i jordägarnas fastigheter och således skulle göra en ny skåra i fastighetskrediten, kunde därför icke anses nödig. Härmed förfölle ock behovet af granskning genom förste landtmätarna af arfvodesräkningarna.

Länsstyrelsen ifrågasätter vidare, om efter borttagande af granskningsskyldigheten och med hänsyn till ovissheten rörande tiden för jordregisters införande förste landtmätarna kunde erhålla full sysselsättning och anser sig på nu angifna skäl böra afstyrka landtmäteristyrelsens förslag.

Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande i
Värmlands
län.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län anser sig icke för närvarande kunna tillstyrka förslaget i dess helhet.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande säger sig nämligen antaga, att lagberedningen vid pågående revision af jordabalken med tillhörande

författningar skall komma att ägna uppmärksamhet åt ordnande af en del nu bristfälliga jordförhållanden. Men komme skiftesväsendet till större eller mindre del att undergå förändring och andra grunder att tillämpas vid fastighetsinskrifningarna, finge såväl landtmätarna ett ökad maktpåliggande arbete sig ålagdt som jordägarna betydligt större kostnader för landtmäteriförrättningar m. m. Detta syntes i sin ordning kunna hafva till följd, å ena sidan att behovet af fasta löner för en del af landtmäteripersonalen kunde blifva mindre framträdande, och å andra sidan att anspråken från jordägarna på lindring i kostnaderna för de nya jordmätningar, som af en del förändringar i jordlagstiftningen torde ifrågakomma, blefve vida större och borde i vidsträcktare grad tillgodoses, än som landtmäteristyrelsen i sitt nu framlagda förslag satt i fråga. En förändring af de lägre landtmäteritjänstemännens ställning kunde under sådana förhållanden också tänkas genomförd på annat än nu föreslaget sätt.

Då Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande dessutom hyste en viss tvekan om lämpligheten af en indelning af länen i landtmäteridistrikt samt distriktslandtmätarens företrädesrätt till förrättningar inom sitt distrikt, hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett, att frågan om beredande af lön å stat åt vissa kommissionslandtmätare (distriktslandtmätare) borde anstå, tills den emotsedda revisionen af jordabalken föreläge, och sättas i visst samband med omfattningen af denna revision och de förändringar i fastighetsboksregistrens förande samt i skiftes- och hemmansklyfnings-, ägostycknings- och afsöndringsförfattningarna, som tilläfvventyrs torde ifrågakomma, samt hemställde fördenskull, att landtmäteristyrelsens förslag om anställande af distriktslandtmätare och deras uppförande å lönestat icke för det närvarande måtte vinna nådigt afseende.

Däremot hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande funnit kraftiga skäl tala för att redan nu vidtaga den af landtmäteristyrelsen ifrågasatta ändringen i förste landtmätarnas göromål, tjänsteställning och löneförmåner. Förste landtmätarna innehade nämligen redan lön å stat, och deras göromål och ställning borde vara af den art, att de icke finge konkurrera med öfriga landtmätare i länet om enskilda landtmäteriförrättningar. Ej heller borde dessa tjänstemän i någon afsevärd grad kunna beröras af förut antydda frågor om revision af jordabalken och tillhörande författningar och i hvarje fall ej i annan mån, än att därmed ökad kontroll- och granskningsarbete kunde åläggas dem. De göromål, som enligt landtmäteristyrelsens förslag skulle tillkomma förste landtmätarna, syntes vara synnerligen påkallade för erhållande af reda

och kontroll å landtmäteriförrättningar. I afseende härå hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett, att det utan tvifvel vore både för landtmätarna af betydelse och för jordägarna till lindring, om arfvodesräkningarna förskottsvis förskötes af statsmedel, för att sedan under lämplig tidsperiod uttagas af jordägarna i sammanhang med kronouppbörd. Men härför fordrades ovillkorligen att granskning af arfvodesräkningarna skedde genom förste landtmätarna.

Förste landtmätarna.

I särskilda från förste landtmätare afgifna yttranden, hvilka finnas fogade vid vissa Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utlåtanden, göres anmärkning mot, bland annat, den föreslagna skyldigheten för förste landtmätarna att verkställa landtmäteriförrättningar åt kronan.

I sitt utlåtande den 1 december 1905 har landtmäteristyrelsen hufvudsakligen anfört följande.

Landtmäteristyrelsens utlåtande den 1 december 1905.

Enligt landtmäteristyrelsens ämbetsberättelse för år 1904 hade vid samma års slut laga skifte eller därmed i afseende å orubblighet likställd delning öfvergått eller börjats å alla ägorna eller åtminstone inägorna till hemman om ungefär 47,700 mantal af sammanlagda skatte-talet å landsbygden eller 67,300 mantal. Återstoden eller omkring 19,600 mantal betecknade storleken af den jord i riket, som ej ännu undergått laga skifte eller därmed likställd delning. Men då i detta mantalsbelopp inginge dels mantalet å en mängd så kallade enstaka hemman af såväl skatte- som krononatur, hvilka ej legat i samfällighet med andra hemman och hvilkas ägor således ej behöfde genom laga skifte utbrytas, och dels de många, ofta af flera hela mantal bestående större jordegendomar (herrgårdar och bruksegendomar), som af ålder haft sina ägoområden behörigen skilda från angränsande hemmans ägor och utan sammanblandning med dessa, hade landtmäteristyrelsen enligt berörda ämbetsberättelse ansett, att vid 1904 års slut funnes hemman med sammanlagdt mantal af 16,300, hvilka troligen icke komme att undergå laga skifte, och att hemman om allenast 3,300 mantal sannolikt komme att blifva föremål för laga skifte på alla ägorna eller åtminstone inägorna.

Dessa statistiska uppgifter ådagalade tydligen, att rikets jord till allra största delen undergått laga skifte. Hvad som ej framginge af dessa uppgifter, men som för landtmäteristyrelsen och jämväl i allmänhet vore ett känt förhållande vore, att med få undantag, särskildt beträffande Kopparbergs län med sin från öfriga delar af riket afvikande skifteslagstiftning, alla de stora byarna med många delägare redan undergått laga skifte.

Den stabilitet i förhållandena, som Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län ansett böra fordras såsom villkor för reformens genomförande, syntes alltså redan hafva inträdt. Detta ansåge landtmästeristyrelsen äfven framgå dels af vissa vid styrelsens underdåniga förslag fogade bilagor och dels af styrelsens ämbetsberättelse för år 1904. Dessa handlingar utvisade nämligen, att antalet årligen afslutade laga skiften vore synnerligen obetydligt i förhållande till antalet andra årligen verkställda förrättningar eller under år 1904 endast 149 laga skiften mot 4,367 andra förrättningar. Då antalet distriktslandtmätare enligt styrelsens förslag skulle blifva 120, däraf 58 skulle anställas i de norrländska länen, där laga skiften förekomme i jämförelsevis större mängd än i rikets mellersta och södra delar, torde det vara uppenbart, att hvarje distriktslandtmätare årligen ej skulle hafva omhänder mer än ett eller högst två laga skiften och att hans hufvudsakliga göromål skulle afse andra förrättningar eller förrättningar af i allmänhet mindre omfattning än laga skiftena i regeln hittills varit.

Det kunde möjligen antagas, att i en ej så synnerligen aflägsen framtid de stora jordegendomarna komme att ganska allmänt utstyckas i mindre jordbruk och att laga skifte för sådant ändamål måste öfvergå dem. Men då sådana skiften icke såsom fallet varit vid laga skiftena å de stora byarna, komme att verkställas mellan en mängd delägare med stridiga anspråk, föranledande långvariga förhandlingar samt pröfning af en mängd tvistefrågor och uppgörande af vidlyftiga likvider, utan blefve inskränkta till jämförelsevis summariska förrättningar för utbrytande af de särskilda i egendomarna ingående jordeboksenheter (hemmansnumren) för att dessa sedermera skulle genom ägostyckning kunna delas, så blefve dessa laga skiften, ehuru antagligen åtskilliga blefve af ganska stor omfattning beträffande arealen, dock icke förrättningar af stor omfattning i samma bemärkelse som i fråga om laga skiftena å de stora tätt sammanbyggda byarna i riket.

För öfrigt hände redan nu och komme säkerligen i framtiden att oftare inträffa, att jämförelsevis stora rubbningar genom förnyadt laga skifte enligt 3 § skiftesstadgan gjordes i äldre laga skiften och att vissa, vid hemmansklyfning utbrutna, af särskilda anledningar sammanslagna ägolotter genom förnyad hemmansklyfning indelades på annat sätt. Sådana förrättningar kunde uppenbarligen blifva ganska invecklade och äfven stora till omfång, hvadan, äfven om alla byar och hemman i riket vore delade genom laga skifte, denna omständighet dock icke i och för sig innebure, att ej förrättningar af invecklad

beskaffenhet och stort omfång kunde blifva anförtrodda åt rikets landtmätare.

Landtmäteristyrelsen hölle alltså före, att, i fall den föreslagna reformen, hvilken ej allenast af styrelsen utan äfven af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nästan alla rikets län ansåges vara af behovet synnerligen påkallad, skulle uppskjutas till den af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län afsedda tidpunkt, då landtmätarnas göromål vore inskränkta till förrättningar af jämförelsevis ringa omfattning och större stabilitet i förhållandena inträdt, reformen säkerligen komme att få anstå till en ganska aflägsen framtid, i det att först sedan all rikets jord blifvit så styckad och sammandragen, att den vore indelad i så kallade småbruk med ett eller högst två skiften, landtmäterigöromålen måste blifva inskränkta till förrättningar af jämförelsevis ringa omfattning. Men i ett land med så gles befolkning och till större delen så karg natur som vårt land, torde jordbrukets utveckling till sådan grad af intensitet och kultur, att jorden af förhållandenas makt blefve, såsom i länder med gynnsammare klimatiska förhållanden, allmänneligen indelad i småbruk, icke kunna antagas försiggå annat än synnerligen sakta.

Hvad anginge de af samme Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande uttalade betänkligheter i fråga om styrelsens förslag till förändrad organisation af förste landtmätartjänsterna åberopade styrelsen hvad styrelsen i sitt förslag anført till stöd därför och som gifvit åtskilliga af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande anledning att, med särskildt framhållande af vikten och behovet för det allmänna af dessa befattningars reglering i öfverensstämmelse med styrelsens förslag, tillstyrka bifall därtill.

Landtmäteristyrelsen kunde ej dela Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning, att, om man hittills under de stora laga skiftenas tid kunnat »reda sig» utan föreslagen granskning, man vida lättare kunde göra det framdeles, sedan dessa skiften upphört och förrättningarna blefve af vida mindre omfattning med färre delägare. Det vore obestriddigt att vid de stora laga skiftena större eller mindre fel begåtts till skada för delägare. Och styrelsen kunde ej finna, att den omständigheten, att staten ej hittills anordnat en verksam kontroll öfver att de för rikets allmoge och öfriga jordägare synnerligen viktiga tjänstegöromål, som inginge i laga skiftena och som icke kunde af jordägarne själfva kontrolleras, blefve riktigt utförda, kunde vara ett skäl mot anordnande af sådan kontroll beträffande hemmansklyfningar och ägostyckningar jämte ännu återstående laga skiften. Det vore

nämligen icke mindre angeläget för den, som exempelvis i ett vid laga skifte utbrutet hemman om $\frac{1}{2}$ mantal ägde $\frac{1}{3}$ mantal, att vid hemmansklyfning få ägora till denna hemmansdel noggrant uppmätta, uträknade och utstakade än det vore för ägaren af laga skifteslotten å $\frac{1}{2}$ mantal att en exakt delning blefve verkställd. I stället kunde det sägas vara ännu viktigare för ägaren af en mindre hemmansdel än för ägaren af en större, att han vid landtmäteriförrättning bekomme sin tillbörliga andel af de ägor, som skulle delas. Och icke heller kunde af landtmätarna begångna fel sägas blifva mindre betydande därför, att de icke begåtts vid en och samma förrättning (laga skiftet) utan vid efter hvarandra verkställda hemmansklyfningar å vid laga skiftet utbrutna ägolotter, då ju felen i senare händelsen kunde vara både lika många och lika grofva.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes anmärkning, att den af landtmäteristyrelsen ifrågasatta granskning af landtmäteriförrättningar skulle blifva så att säga en ny instans till ytterligare fördröjande af landtmäteriförrättningarna, kunde möjligen synas mera befogad, åtminstone vid första påseendet. Men genom rikets indelande i landtmäteridistrikt med hvar sin landtmätare blefve landtmäteriförrättningarna mera jämnt fördelade på landtmätarna inom hvarje län, hvadan landtmätarna kunde antagas ej få mera tjänstegöromål, än att de med biträde, i fall af behof, af tjänstemedhjälpare eller extra landtmätare kunde skyndsamt verkställa dem, under det att landtmätarna för närvarande, till följd af ovissheten om arbetsförtjänst i framtiden, i regel åtog sig så många förrättningar, som erbjödes dem, oberoende af om göromålen kunde verkställas med erforderlig skyndsamhet. Genom distriktsindelning komme alltså krafvet på skyndsamhet i handläggning af landtmäteriförrättningar att i afsevärd grad befordras. Då härtill komme, att ägodelningsrätterna och deras ordförande, som i allmänhet icke behandlade frågor om fastställelse å landtmäteriförrättningar med synnerlig skyndsamhet, torde kunna antagas skola utan dröjsmål företaga dylika frågor till handläggning, i fall vid ansökan om fastställelse utlåtande af förste landtmätaren föreläge angående förrättningens beskaffenhet, så att ägodelningsrättens eller dess ordförandes granskning kunde inskränkas till efterseende, huruvida de viktigaste formella föreskrifter blifvit iakttagna, hölle landtmäteristyrelsen före, att den under förutsättning af länens indelande i landtmäteridistrikt föreslagna granskning skulle komma att påskynda, ej att fördröja fastställelse af förrättningarna. Men äfven om förste landtmätarnas granskning i ett eller annat län och i fråga om en eller annan större förrättning komme att taga längre tid än

hvad styrelsen vid uppgörandet af sitt förslag förutsatt, syntes dock denna olägenhet, som i allt fall sannolikt skulle blifva af öfvergående natur, icke böra lägga hinder i vägen för ifrågavarande synnerligen angelägna reform.

Att, såsom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande syntes förorda, anordna kontroll å förste landtmätarnas granskningsgöromål ansåge landtmäteristyrelsen ej erforderligt; och, i olikhet med Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hyste styrelsen den uppfattning angående förste landtmätarnas kompetens och plikttröhet, att de skulle både kunna och vilja verkställa en noggrann granskning äfven där denna blefve tidsödande och besvärlig.

Vidare ansåge styrelsen, att, äfven om skyldigheten att granska distriktslandtmätarnas arfvodesräkningar och föra katasterverk borttoges från förste landtmätarnas tjänsteåligganden, de i allt fall skulle erhålla sin arbetstid fullt upptagen med den granskning af distriktslandtmätarnas förrättningshandlingar och öfriga tjänstegöromål, som enligt styrelsens förslag skulle åligga dem. Bland dessa erinrades om den besvärliga, af landtmäteristyrelsen förut ej framhållna skyldigheten enligt gällande instruktion att, i sammanhang med emottagandet till förvaring af landtmätarnas konceptkartor och handlingar, granska att därvid fogade publika renovationer vore öfverensstämmande med koncepten. Redan nu åläge det förste landtmätarna så många bestyr för det allmännas räkning, att, sedan genom cirkulär i sammanhang med utfärdandet af lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 skyldighet ålagts dem att på vederbörande myndighets framställning utan ersättning meddela utredning i frågor om fastställelse å jordafsöndringar, allmän klagan däröfver försports och gifvit landtmäteristyrelsen anledning till en underdånig framställning den 7 mars 1902. Därefter hade genom Kungl. Maj:ts cirkulär den 2 juni 1905 enahanda skyldighet blifvit förste landtmätarna ålagd, där utredningar erfordrades vid handläggning af frågor, som afsåges i lagen den 25 maj 1905 rörande afgäld från afsöndrad lägenhet. Och hvad särskildt förste landtmätarna i de norrländska länen anginge, komme de att betungas med tidsödande och besvärligt arbete utan särskild ersättning för afgifvande af utredning i ärenden, som enligt lagen den 16 juni 1905 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning anhängiggjordes hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande för utverkande af tillstånd till ägostyckning. För öfrigt ville styrelsen erinra, att, äfven om beslut angående jordregisters uppläggande för riket ej skulle föreligga, då en eventuell om-

organisation af landtmäterikåren i enlighet med styrelsens förslag af Kungl. Maj:t och Riksdagen beslötes, denna omständighet syntes ej utgöra hinder för att ålägga förste landtmätarna att föra register öfver jordafsöndringar, på sätt styrelsen föreslagit.

Emot Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Värmlands län ville styrelsen erinra, att, i fall en reform, som allmänt ansåges önskvärd, likväl skulle tills vidare anstå på det att tillfälle måtte erhållas att utreda, huruvida lagändringar, som väl ej blifvit ifrågasatta men som tilläfventyrs kunde ifrågakomma, möjligen skulle påkalla reformens genomförande på annat än det föreslagna sättet, så torde reformen komma att uppskjutas till en synnerligen oviss framtid, ja kanske aldrig komma till stånd, och att, såvidt styrelsen kunde finna, skiftesväsendet dock ej genom nu pågående revision inom skifteslagstiftningens område kunde blifva så förändradt, att behovet af fasta löner för landtmäteripersonalen kunde anses därigenom blifva mindre framträdande.

Beträffande de af öfriga Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande framställda anmärkningar, särskildt i fråga om föreslagna löneregleringen för förste landtmätarna, syntes böra framhållas, att hvad som gifvit anledning till landtmäteristyrelsens förslag, att förste landtmätare, som till sådan tjänst blifvit nämnd före den nya lönestatens utfärdande, ej borde för åtnjutande af ålderstillägg till lönen få tillgodoräkna sig tjänstetid, som dessförinnan förflutit, vore den omständigheten, att förste landtmätartjänsterna efter den ifrågasatta omorganisationen blefve tjänstebefattningar, hvilkas innehafvare uteslutande blefve sysselsatta med åligganden, som tillhörde just den befattningen, under det att de nuvarande förste landtmätarna, äfven om mången af dem hade föga tid öfrig åt andra än de honom såsom förste landtmätare åliggande göromål, dock principiellt vore att anse såsom landtmäteritjänstemän, hvilka delvis vore likställda med kommissionslandtmätarna, i det de mot arfvode efter taxa verkställde landtmäteriförrättningar åt enskilda. Landtmäteristyrelsen hade därför ansett förste landtmätare, som exempelvis varit detta i fem år vid ny lönestats första tillämpning, icke billigtvis kunna fordra att omedelbart blifva uppförd i andra lönegraden, oaktadt han tilläfventyrs under större delen af den förflutna femårsperioden sysselsatt sig med laga skiften och andra landtmäteriförrättningar för enskildas räkning.

Om förste landtmätartjänsterna blefve reglerade i enlighet med styrelsens förslag och alltså blefve byråtjänster, vore det gifvetvis synnerligen önskvärdt, om semester kunde beredas deras innehafvare på statsverkets bekostnad. Men styrelsen hade funnit det vara förenadt

med så stora svårigheter att nå detta mål, att styrelsen ansett förste landtmätarna, liksom exempelvis härads höfdingar, kronofogdar och provinsialläkare, böra underkasta sig skyldighet att vid behof af tjänstledighet själfva aflöna vikarie. Ty äfven om Riksdagen beviljade särskildt anslag till vikariatsersättningar, måste skyldighet förefinnas för tjänsteman af lägre grad att under semestern för förste landtmätaren bestrida dennes tjänst. Men att ålägga distriktslandtmätarna en sådan skyldighet, hvarigenom någon bland dem skulle i regel under den för hans mätnings- och graderings göromål och andra fältarbeten lämpligaste tiden tagas ifrån dessa samt, såsom vore att antaga, mot en ersättning endast motsvarande förste landtmätarens tjänstgöringspenningar uppehålla sig borta från sitt hem, hade landtmäteristyrelsen ansett sig icke kunna ifrågasätta.

Med afseende å en af förste landtmätaren i Kalmar län gjord utredning angående beloppet af de tjänstgöringspenningar, som borde utgå till honom, och då enligt styrelsens förslag i Kalmar län skulle anställas fyra, men i Kronobergs län endast tre distrikts- och extra landtmätare, syntes förhållandena påkalla den ändring i styrelsens förslag, att tjänstgöringspenningarna för förste landtmätarna i dessa län tills vidare bestämdes till 1,200 kronor för förste landtmätaren i Kronobergs län och till 1,600 kronor för förste landtmätaren i Kalmar län.

Däremot funne styrelsen ej anledning att, till följd af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Kopparbergs län, af länsstyrelsen i Södermanlands län biträdda anmärkning i fråga om beloppet af tjänstgöringspenningar för förste landtmätaren i Kopparbergs län, frångå hvad styrelsen därutinnan föreslagit eller 1,200 kronor. Styrelsens förslag vore grundadt därpå att, till följd af den för detta län gällande särskilda skifteslagstiftning med i hög grad inskränkt skiftesvitsord, i Kopparbergs län verkställdes mindre antal laga skiften och andra för rättningar af beskaffenhet att böra af ägodelningsrätt eller dess ordförande fastställas än i något af rikets öfriga län, i det att flertalet landtmäteriförrättningar utgjordes af så kallade åbodelningar, närmast jämförliga med sänjedelningar, hvilka icke finge mot stadgande i 94 § skiftesstadgan fastställas. Då ett af de mest maktpåliggande göromål, som enligt landtmäteristyrelsens förslag skulle åligga förste landtmätarna, komme att bestå i granskning af och meddelande af utlåtande öfver sådana landtmäteriförrättningar, som skulle af ägodelningsrätt eller dess ordförande fastställas, syntes, så länge den för länet gällande särskilda författning eller nådiga kungörelsen den 18 februari 1859 vore i kraft, någon grundad anmärkning icke kunna göras emot hvad landt-

mäteristyrelsen uti ifrågavarande hänseende föreslagit. Under femårsperioden 1897—1901 hade ett mindre antal landtmäteriförrättningar fastställts i Kopparbergs län än i något annat län i riket.

I detta sammanhang torde jag böra nämna, att i förenämnda från förste landtmätarna i riket till Kungl. Maj:t inkomna skrift af den 10 maj 1907 de framhållit dels det ökade arbete, som till följd af under senare år tillkomna lagar och förordningar ålagts förste landtmätarna, och dels de under senaste år fördyrade lefnadskostnaderna, hvilka omständigheter enligt deras förmenande föranledde, att hvad landtmäteristyrelsen föreslagit rörande löner och tjänstgöringspenningar för förste landtmätarna nu ej kunde anses motsvara de kraf på ekonomisk existens, hvarpå dessa i sin tjänstebefattning skäligen kunde göra anspråk. De hafva därför anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes, vid afgörandet af det af landtmäteristyrelsen väckta förslaget om landtmäteriets omorganisation, vidkommande däri föreslagna löner, taga i öfvervägande de förändrade lefnadsförhållanden, som därefter inträdt, samt de ökade lönebelopp, som blifvit föreslagna för öfverjägmästare, med hvilka förste landtmätarna enligt landtmäteristyrelsens förslag blifvit likställda, samt att förste landtmätarnas lönefråga måtte afgöras och bestämmas oberoende utaf det väckta förslaget om landtmäteriets omorganisation i dess helhet, för den händelse detta af en eller annan orsak skulle blifva fördröjdt.

Förste landtmätarna.

Statskontoret, som hufvudsakligen yttrat sig allenast beträffande själfva lönefrågan, har i fråga om förste landtmätarna framhållit, att landtmäteristyrelsens förslag afgifvits redan för fyra år sedan och under förutsättning att tjänstemännen skulle vara befriade från afgifter för sin egen pensionering. Då emellertid härefter en högst betydande stegring i lefnadskostnaderna inträdt i hela riket, hvilka omständigheter icke blott föranledt Kungl. Maj:t att vid 1907 års Riksdag äska högre aflöningar åt de grupper af statstjänare, för hvilka reglering då förekommit, än som i tidigare afgifna löneförslag ifrågasatts, utan äfven blifvit af Riksdagen uti dess samma år fattade beslut i löneregleringsfrågor beaktade, har statskontoret funnit sig böra föreslå någon förhöjning i hvad landtmäteristyrelsen härutinnan ifrågasatt.

Statskontoret.

Statskontoret har vidare erinrat, att Kungl. Maj:t, uppå statskontorets förslag, i aflöningsstater, som vid 1907 års Riksdag reglerats, infört ett nytt moment, kalladt ortstillägg, afsedt att i någon mån afpassa aflöningsförmånerna efter lefnadskostnaderna å olika orter. Då de skäl för ett dylikt lönetillägg, hvilka af statskontoret anförts uti dess

underdåniga utlåtande den 14 oktober 1902 samt kammarkollegii och statskontorets gemensamma underdåniga utlåtande den 9 februari 1907, angående landsstatens aflöningsförhållanden, vore fullt tillämpliga äfven på förste landtmätarna, hvilkas tjänstgöring vore förlagd till residensstäderna, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t täcktes tillerkänna jämväl dessa tjänstemän ortstillägg, normeradt efter de olika residensstädernas större eller mindre lefnadskostnader. I fråga om afvägandet af dessa ortstillägg efter nyssnämnda kostnader ansåge sig statskontoret kunna hänvisa till den utredning därutinnan, som funnes förebragt i berörda underdåniga utlåtanden angående landsstaten.

Statskontoret har sålunda ansett, att förste landtmätarna borde tillerkännas ortstillägg med följande belopp:

i län tillhörande *första* dyrhetsklassen (eller Stockholms län) kronor 800:—,

i län tillhörande *andra* dyrhetsklassen (eller Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) kronor 600:—,

och i län, tillhörande *tredje* dyrhetsklassen (eller öfriga, nu ej nämnda län) kronor 400:—.

Men dessutom borde, särskildt med hänsyn till den förändrade ställning i pensionshänseende, som förste landtmätarna i likhet med öfriga tjänstemän måste efter genomförandet af den nya pensionslagen underkasta sig, lönen höjas med 200 kronor utöfver hvad landtmäteristyrelsen föreslagit, under förutsättning att pensionsavgifter icke skulle förekomma.

Därest förste landtmätarna komme i åtnjutande af sålunda bestämd lön jämte ortstillägg samt tjänstgöringspenningar enligt landtmäteristyrelsens förslag, syntes det statskontoret som om dessa tjänstemän skulle erhålla en sammanlagd aflöning, som med afseende å den fördyrade tiden äfvensom å den förändrade tjänsteställning, som de komme att efter omorganisationen intaga, blifvit riktigt afvägd.

I fråga om det af landtmäteristyrelsen föreslagna villkor att för åtnjutande af de nya löneförmånerna lämpligen borde stadgas skyldighet för förste landtmätare att vidkännas den minskning i tjänstgöringspenningar, som till följd af minskade göromål i tjänsten tilläfväntas kunde varda föreskrifven, har statskontoret anfört, att, ehuru det icke med den omfattning, som förste landtmätarnas tjänsteåligganden efter omorganisationen syntes få, särskildt med afseende å införandet af ett katastroverk, torde kunna förutsättas, att med den ständigt i stegrad grad fortgående jordstyckningen dessa tjänstemäns göromål i någon landsända komme att minskas, hinder icke torde förefinnas att bland

villkoren för de nya löneförmånernas åtnjutande intaga en dylik bestämmelse.

Tillika har statskontoret hemställt, att, därest i öfverensstämmelse med landtmäteristyrelsens förslag föreskrefves ett dylikt villkor beträffande minskning i tjänstgöringspenningarna, föreskrift jämväl måtte meddelas därom, att förste landtmätare skulle vara skyldig underkasta sig den minskning i ortstillägget, som med afseende å minskade lefnadskostnader å en ort tilläfventyrs kunde varda föreskrifven.

Däremot har statskontoret ansett sig icke kunna tillstyrka landtmäteristyrelsens förslag, att åt detta villkor skulle gifvas en så allmän affattning, att detsamma afsåge alla löneförmåner och alltså kunde komma till tillämpning jämväl å den egentliga lönen. Förste landtmätarna borde nämligen icke i detta hänseende sättas i en sämre ställning än andra ordinarie statstjänare.

Hvad angår de af landtmäteristyrelsen föreslagna villkor för åtnjutande af de nya lönerna har statskontoret erinrat om, bland annat, de beslut, som i berörda hänseende fattats af 1907 års Riksdag i fråga om lönestaterna för statskontoret och arméns centrala förvaltningsmyndighet och hvilka beslut borde blifva normerande för formuleringen af aflöningsvillkoren vid nu förestående lönerogleringar.

I fråga om beloppen af de föreslagna aflöningarna till öfriga landtmätare och amanuenser har statskontoret ej haft något att erinra; dock har statskontoret funnit någon nedsättning i nu enligt gällande landtmäteritaxa utgående arfvodesbelopp ej böra ifrågakomma. Vidare har statskontoret motsatt sig förslaget om landtmäteriarfvodens förskotterande af statsverket.

Enligt den af statskontoret föreslagna lönestat komme den af landtmäteristyrelsen i dess förslag framlagda lönestat att ökas med sammanlagdt 15,800 kronor.

Den för revision af skiftesstadgan och därmed sammanhängande författningar tillsatta kommitté har i sitt utlåtande till en början upptagit, hurusom kommittén väl funnit vissa betänkligheter kunna yppas emot att redan nu, då arbetet med lösandet af kommitténs hufvudsakliga uppgift ännu icke framskridit så långt, att definitivt förslag till ändrad skifteslagstiftning föreläge, afgifva utlåtande angående förslaget till omorganisation af landtmäterikåren, helst vissa ändringar i skiftesstadgan i sammanhang härmed blifvit ifrågasatta. Men å andra sidan hade de olägenheter, som följde af kårens nuvarande organisation, redan länge varit öfverklagade. Då det nu föreliggande förslaget syntes

*Skiftesstadge-
kommittén.*

kommittén väl ägnadt att afhjälpa dessa och tillika i sin mån befordra den utveckling till större snabbhet, ändamålsenlighet, rättssäkerhet och billighet i skiftesförfarandet, som man velat ernå genom ny skifteslagstiftning, hade kommittén icke ansett sig böra tillstyrka anstånd med kårens omorganisation, till dess förslag till nya skiftesförfattningar föreläge. Kommittén hade så mycket mindre funnit tillfyllestgörande skäl för ett sådant dröjsmål, som de särskilda önskemål beträffande ändringar i skiftesväsendet, hvilka hittills under kommitténs arbete yppats, icke vore af den art, att de syntes föranleda några väsentliga ändringar i den organisation af landtmäterikåren, som med förslaget afsåges.

Kommittén hade vid granskning af förslaget väl i första rummet sökt pröfva, huruvida detsamma under nu bestående skiftesförhållanden fyllde de kraf på förbättrad organisation af landtmäterikåren, som gjort sig kännbara. Men tillika hade kommittén ägnat uppmärksamhet åt frågan, om den ifrågasatta organisationen kunde lämpas efter det antagliga innehållet i de förslag till nya skiftesförfattningar, som i sin tid kunde framgå ur kommitténs hufvudsakliga arbete.

Från båda dessa synpunkter hade kommittén funnit förslaget i hufvudsakliga delar synnerligen behjärtansvärdt.

Kommittén har vidare framhållit, att landtmäteristyrelsens förslag, att förste landtmätarnas ställning såsom förmän för de egentliga förrättningslandtmätarna och föreståndare för landtmäterikontoren skulle på ett verksamt sätt genomföras samt i sammanhang härmed dem betagas rätt att befatta sig med landtmäterigöromål för enskildas räkning, föranledts af erfarenheten däraf, att en sakkunnig teknisk granskning af landtmätarnas förrättningar erfordrades för tillvaratagande af jordägarnas rätt och det allmännas intressen. En sådan granskning kunde ej lämpligen uppdragas åt annan myndighet än förste landtmätaren i länet, som redan nu hade att utöfva en viss uppsikt öfver öfriga i länet arbetande landtmätare. Skulle han emellertid hafva tid att med noggrannhet och omsorg utöfva en sådan granskning och tillika kunna intaga en fullt opartisk ställning vid fullgörandet af denna maktpåliggande uppgift, syntes det kommittén, på sätt landtmäteristyrelsen ådagalagt, oundgängligen erforderligt, att han ej vidare finge befatta sig med utförande af landtmäteriförrättningar åt enskilda, samt att i sammanhang därmed tillräcklig aflöning bereddes honom af statsmedel.

Kommittén ansåge för sin del, att redan medvetandet, att förrättningarna komme att undergå en så beskaffad granskning, skulle

hos förrättningsmännen skärpa bemödandet att noggrant och omtänksamt utföra de dem anförtrodda arbeten. Såväl härigenom som genom den ökade utsikten, att möjligen förelupna fel blefve rättade, skulle granskningen tvifvelsutän lända till skiftesväsendets fullkommande. Med hänsyn härtill funne kommittén det kunna ifrågasättas, huruvida icke, i motsats mot hvad landtmäteristyrelsen föreslagit, denna granskning borde utsträckas jämväl till sådana landtmäteriförrättningar, som icke för sin giltighet fordrade fastställelse. Då granskningen helt visst i många fall ej skulle kunna fullbordas, innan förrättningen vunnit laga kraft, skulle väl i åtskilliga af dessa fall rättelse ej i vanlig ordning kunna vinnas i därvid möjligen upptäckta fel, men af skäl kommittén redan anfört skulle granskningen i allt fall icke sakna betydelse.

På nu anförda och andra i ärendet framkomna skäl har kommittén ansett det vara synnerligen viktigt, att den föreslagna ändringen i förste landtmätarnas ställning genomfördes.

Kommittén har vidare såsom sin åsikt uttalat, att, därest en lagstiftning, byggd på förslaget till författning angående jordregister komme till stånd, det arbete, förste landtmätarna finge att utföra för jordregistrets uppläggande och fortsatta förande, tvifvelsutän blefve af den betydelse, att de äfven i de mindre länen blefve fullt sysselsatta af på dem ankommande ämbetsåligganden. Skulle åter jordregisterfrågan, äfven i hvad den afsåge uppläggande allenast af förteckning å fastställda afsöndringar, under någon längre tid förblifva olöst, ansåge kommittén det vara tvifvelaktigt, huruvida under tiden förste landtmätartjänsterna i några af de mindre länen komme att gifva sina innchafvare full sysselsättning. Därför kunde det under denna förutsättning måhända förtjäna tagas under öfvervägande, om ej vissa län kunde sammanslås till gemensamt förste landtmätardistrikt. Uppenbart vore dock att, på sätt landtmäteristyrelsen framhållit, afsevärda olägenheter såväl för allmänheten som för arbetet hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande däraf skulle uppstå. Och det kunde väl ifrågasättas, om ej dessa olägenheter vore af den allvarliga art, att tanken på en sådan sammanslagning måste uppgifvas.

Slutligen har kommittén äfven upptagit frågan om den såsom en följd af förslaget om förberedande granskning genom förste landtmätare af sådana landtmäteriförrättningar, som enligt lag skulle fastställas för att äga giltighet, af landtmäteristyrelsen gjorda hemställan om ändring i 136 § skiftesstadgan och därvid erinrat om önskvärldheten af att för närvarande, i afvaktan på fullständig revision af skifteslagstiftningen, endast de allra nödvändigaste ändringar i skiftesstadgan genomfördes.

Det afsedda syftet syntes kommittén jämväl utan sådan ändring kunna vinnas, därest Kungl. Maj:t åt landtmätare och ägodelningsrätternas ordförande meddelade föreskrifter, hvarigenom dem ålades att iakttaga hvad beträffande granskning af landtmäteriförrättningar vid besvär eller före fastställelse föreslagits. På grund häraf har kommittén afstyrkt nämnda förslag till ändring i skiftesstadgan och hemställt, att erforderliga föreskrifter för landtmätare och ägodelningsrätternas ordförande måtte af Kungl. Maj:t i berörda hänseende lämnas.

I fråga om storleken af förste landtmätarnas aflöningsförmåner har kommittén biträdt, hvad statskontoret därutinnan anført.

Beträffande slutligen frågorna om länens indelande i vissa landtmäteridistrikt, om antalet behöfliga distrikts- och extra landtmätare samt om statens bidrag med löner till de förre och med arfvoden till de senare i ändamål att lindra jordägarnas kostnader, har kommittén i hufvudsak biträdt, hvad af landtmäteristyrelsen anförts och hemställts. Förslaget om landtmäterikostnaders förskotterande af statsverket och förmånsrätt för statens på sådana förskott grundade fordringar har emellertid kommittén hemställt ej måtte vinna afseende. Däremot har kommittén tillstyrkt en fullständig omarbetning af landtmäteritaxan i syfte att åstadkomma en nedsättning med i medeltal omkring en tredjedel i kostnaderna enligt nu gällande tariffer.

*Departements-
chefen.*

I likhet med skiftesstadgekommittén finner jag landtmäteristyrelsens nu föreliggande förslag i hufvudsakliga delar synnerligen behjärtansvärdt. Det synes mig ej råda något tvifvel om, att icke en omorganisation af landtmäterikåren i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad landtmäteristyrelsen föreslagit skulle komma att i väsentlig mån afhjälpa de olägenheter, som redan allt för länge vidlådt den nuvarande organisationen, och blifva till fromma ej mindre för landtmätarna själfva än äfven för landets jordägande befolkning.

Det hade ock varit min önskan, att redan nu kunna förelägga Eders Kungl. Maj:t fullständigt förslag till omorganisation af landtmäteristaten i orterna; och har jag, såsom redan antydts, i sådant syfte låtit inom landtmäteristyrelsen utarbeta förslag till förnyad taxa på arvode för landtmäteriförrättningar i den af skiftesstadgekommittén angifna riktning. Emellertid har dels tidens knapphet samt dels hänsynen till de stora anspråk i öfrigt, som måste ställas på innevarande års Riksdags offervillighet, gjort, att jag ansett frågan om en dylik fullständig omorganisation af nämnda stat böra få anstå ännu någon tid.

I ett hänseende kräva emellertid omständigheterna, att frågan redan nu upptages till pröfning, nämligen såvidt angår förste landtmätarnas ställning. Eders Kungl. Maj:t har nämligen redan förut denna dag, i anslutning till preliminärt beslut den 31 december 1907, på hemställan af chefen för justitiedepartementet beslutat framställning till Riksdagen om beviljande af särskildt anslag å andra hufvudtitelns extra stat för inrättande af ett jordregister i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kommitterades förenämnda förslag till förordning angående jordregister med däruti vid omarbetning inom justitiedepartementet gjorda förändringar och i enlighet med de närmare föreskrifter, som af Eders Kungl. Maj:t kunna komma att meddelas. Vid framläggande sistnämnda dag till Eders Kungl. Maj:ts pröfning af berörda förslag har nämnda departementschef till statsrådsprotokollet framhållit, bland annat, att det vore afsedt, att jordregistret skulle uppläggas och föras af förste landtmätarna hvar för sitt län, att detta förutsatte en sådan ändring i dessa tjänstemäns ställning, att de komme att uteslutande ägna sin arbetstid åt statens tjänst och förty i regel kunde vara å landtmäterikontoren tillgängliga hvarje helgfri dag, samt att, därest förste landtmätarna erhöle sålunda ändrad ställning, särskildt anslag ej syntes behöfva ifrågasättas för jordregistrets förande.

Redan Eders Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut förutsätter alltså en omorganisation af förstelandtmätartjänsterna i den af landtmäteristyrelsen föreslagna riktningen.

En sådan omorganisation synes mig emellertid äfven af andra orsaker synnerligen angelägen.

Framför allt torde sålunda det af landtmäteristyrelsen starkt betonade behofvet af, att landtmäteriförrättningar, innan de fastställas, komma att underkastas granskning äfven i tekniskt hänseende, vara i högsta grad beaktansvärdt. Afsevärda förluster och olägenheter skulle säkerligen därigenom kunna besparas respektive jordägare, särskildt om nämnda granskning, på sätt ifrågasatts, utsträcker sig att omfatta äfven kontroll å marken af vederbörande förrättningsmäns arbete, där så i något särskildt fall skulle finnas erforderligt.

Det är också min afsikt att längre fram denna dag vid behandling af frågan om reglerandet för år 1909 af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel framlägga förslag till reglering af aflöningsförhållandena vid landtmäteristyrelsen och i sammanhang därmed till vissa förändringar i nämnda styrelses organisation. Såsom af hvad jag därvid kommer att anföra lära framgå, har jag vid behandlingen af sist-

nämnda fråga ansett vissa ifrågasatta utgifter kunna inbesparas, hufvudsakligen under förutsättning, att förstelandtmätartjänsterna samtidigt varda ombildade på ett sätt, som gör, att förste landtmätarna mer än för närvarande kunna lämna styrelsen hjälp och biträde vid den styrelsen åliggande uppsikten och kontrollen öfver de förrättningar utförande landtmätarna.

Vidare torde här böra erinras om vikten däraf, att alltid vederbörande domstolar och ägodelningsrätter äga till sitt förfogande lämpliga personer, hvilka kunna anlitas som sakkunniga vid handläggning af mål, uti hvilka landtmäteriteknisk sakkunskap erfordras, något som med nuvarande organisation ofta icke är fallet. Jag kan i detta hänseende, bland annat, framhålla, huru olämpligt det är att, såsom nu understundom måste ske, en jämförelsevis ung vice kommissionslandtmätare anlitas såsom sakkunnig vid pröfning af klander å förrättning, som utförts af förste landtmätaren i länet.

Slutligen torde ej böra förbises, att, oafsedt om ett jordregister kommer till stånd eller ej, den stigande utvecklingen gör det allt mer önskligt, att för allmänheten tillträde till landtmäterikontoren i länen står öppet oftare än för närvarande äger rum.

Någon betänklighet att från organisationsförslaget i öfrigt utbryta förevarande detalj synes mig icke möta.

Jag anser mig alltså böra föreslå, att förstelandtmätartjänsterna omorganiseras i sådan riktning, att, på samma gång förste landtmätarna betagas rättigheten att åt enskilda verkställa landtmäteriförrättningar, deras tjänstgöring ordnas så, att de komma att hvar inom sitt verksamhetsdistrikt blifva verkliga förmän för öfriga landtmätare med ungefär de åligganden, landtmäteristyrelsen föreslagit, samt med skyldighet därjämte att föra jordregistret och att, i den mån deras öfriga göromål det medgifva, deltaga i detsamma första uppläggande.

Lika med skiftesstadgekommittén anser jag en dylik omorganisation icke böra föranleda någon ändring i gällande skiftesstadga, utan kunna genomföras uti helt och hållet administrativ väg.

Behöfligt antal förste landtmätare.

I likhet med hvad landtmäteristyrelsen föreslagit finner jag anställandet af en förste landtmätare i hvarje län erforderligt. Mängden och beskaffenheten af de göromål, som äro afsedda att påläggas förste landtmätarna, synas mig utesluta möjligheten såväl af en sammanslagning af länskontor som af att göra en förste landtmätare till förståndare för två dylika kontor. Med den befattning, förste landtmätarna

redan alltifrån jordregistrets uppläggande komma att få med detta, kan för öfrigt med säkerhet beräknas, att förste landtmätarna äfven i de eljest med arbete minst betungade länen erhålla full daglig sysselsättning. Såsom jämväl skiftesstadgekommittén framhållit, torde för öfrigt, äfven om frågan om uppläggande af ett sådant register skulle komma att förfalla, en sammanslagning af flera län till ett förstelandtmätardistrikt komma att medföra så stora olägenheter, att man i hvarje fall torde böra afstå därifrån.

På sätt jag redan antydt, skulle efter omorganisationen förste landtmätarnas göromål blifva ungefärligen de, som af landtmäteristyrelsen föreslagits. Uti ett par hänseenden torde jag emellertid härvidlag böra nämna några ord.

Göromål.

Bland de åligganden, styrelsen föreslagit skola åläggas förste landtmätarna, ingår äfven det att granska öfriga landtmätares arfvodesräkningar. Styrelsens förslag härutinnan sammanhänger med hvad styrelsen föreslagit därom, att staten skulle förskjuta landtmäteriarfvodena. Äfven om, såsom jag antager, styrelsens förslag i denna sista del ej kommer att vid frågans slutliga afgörande vinna gillande, torde för allmänheten möjligheten att erhålla sakkunnigt biträde vid granskningen af förrättningsmännens arfvodesräkningar vara af den vikt, att det, oafsedt hvad utgång nyssnämnda fråga får, bör åläggas förste landtmätarna att tillhandagå allmänheten med sådan granskning. Visserligen kommer jag vid behandlingen af förenämnda fråga om reglering af aflöningsförhållandena vid landtmäteristyrelsen att, i öfverensstämmelse med hvad den s. k. löneregleringskommittén hemställt, framlägga förslag, afseende, bland annat, att göra den genom landtmäterifiskalen utöfvade kontroll öfver landtmätarna så effektiv som möjligt och särskildt att åstadkomma en mera omfattande granskning af deras arfvodesräkningar å landtmäterifiskalskontoret. Den kontroll öfver landtmätarnas sätt att uttaga dem tillkommande arfvoden, som sålunda skulle åstadkommas, kan emellertid icke tänkas ordnad annorlunda, än att den i regel kommer att infalla efter det räkningarna redan blifvit af vederbörande guldna, och kommer således icke att hafva den omedelbara betydelse för allmänheten, som en granskning af arfvodesräkningarna genom förste landtmätarna skulle få. Det är således min afsikt att vid framläggande af förslag till de ändringar i landtmäterinstruktionen, som komma att föränledas af ett bifall till nu föreliggande organisationsförslag, intaga äfven föreskrift om skyldighet för förste

landtmätare att, då de därom anmodas, utan särskild ersättning tillhandagå allmänheten med granskning af landtmätares arfvodesräkningar.

Styrelsens förslag, att det skulle åligga förste landtmätarna att utan annan godtgörelse än resekostnads- och traktamentsersättning verkställa landtmäteriförrättningar för kronans enskilda räkning, gillar jag visserligen så till vida, att jag anser en dylik skyldighet böra åläggas förste landtmätare. Jag anser mig emellertid icke kunna underlåta att påpeka, att det äfven efter den föreslagna omorganisationen kan inträffa, dels att i de län, där förste landtmätarna blifva mycket strängt upptagna å landtmäterikontoren, det blir nödigt att uppdraga dylika förrättningar åt andra landtmätare, dels ock att i län med särskildt stora afstånd det, särskildt om distriktsindelning blifver genomförd, blir ekonomiskt fördelaktigt för staten att i vissa fall anlita någon i närheten af förrättningsstället bosatt landtmätare i stället för förste landtmätaren. Möjligheten för vederbörande myndighet att för s. k. kronoförrättningar anlita äfven andra landtmätare än förste landtmätare bör således fortfarande stå öppen.

*Föreslagen
aflöning.*

Den förändrade ställning, förste landtmätarna skulle få, förutsätter, på sätt landtmäteristyrelsen föreslagit, en motsvarande förändring i sättet för deras aflönande och uti beloppet af aflöningen.

Landtmäteristyrelsen har uti förevarande hänseende ansett förste landtmätare böra likställas med öfverjägmästare och förty, med hänsyn till den aflöning, som för närvarande utgår till de sistnämnda, hemställt om en aflöning, som i medeltal skulle uppgå till 4,800 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor, därvid emellertid styrelsen, med hänsyn därtill att arbetet enligt styrelsens förmenande skulle komma att ställa sig något ojämnt inom de olika länen, hemställt om en gradering af tjänstgöringspenningarna efter det förmodade olika arbetet.

Såsom statskontoret framhållit, torde redan med hänsyn därtill, att förste landtmätarna efter omorganisationens genomförande skulle blifva skyldiga att bidra till sin egen pensionering, den föreslagna aflöningen böra något höjas.

En sådan höjning torde emellertid blifva erforderlig äfven från andra synpunkter.

Först och främst synes mig sålunda böra beaktas de väsentliga aflöningsförhöjningar, som efter afgifvandet af landtmäteristyrelsens förslag redan medgifvits eller föreslagits för stora grupper af statstjänare, däribland äfven öfverjägmästarna. Samma skäl, som föranledt dessa

aföningsregleringar och förslag, äga sin giltighet jämväl i fråga om förste landtmätarna.

Vidare torde hänsyn böra tagas till förste landtmätarnas nuvarande inkomster och ställning.

Med den utaf landtmäteristyrelsen beräknade medelårsinkomst af landtmäteriförrättningar eller 3,053 kronor såsom utgångssumma skulle, med tillägg härtill af lön och tjänstgöringspenningar, förste landtmätarnas nuvarande årsinkomster uppgå till omkring 5,250 kronor och efter erhållet ålderstillägg till 5,650 kronor.

Landtmäteristyrelsen har emellertid vid sin uträkning af sagda medelårsinkomst ej tagit hänsyn till det förhållande, att, till följd af den nu rådande ojämna fördelningen mellan landtmätarna af förekommande göromål, ett flertal landtmätare för närvarande sakna full sysselsättning, utan uppdelat summan af samtliga landtmätarnas inkomster för förrättningar å hela antalet med landtmäterigöromål sysslande landtmätare. Fördelas däremot samma summa å endast det antal landtmätare, som minst erfordras för att kunna med önskvärd skyndsamhet handlägga förekommande landtmäterigöromål, hvilket antal i landtmäteristyrelsens förslag uppgifvits till minst 180, uppgår denna medeltalssiffra till något mer än 3,500 kronor. Med denna siffra åter såsom utgångspunkt skulle en förste landtmätares sammanlagda årsinkomst uppgå till 5,700 kronor samt efter erhållet ålderstillägg till 6,100 kronor.

I verkligheten torde dock åtminstone de flesta förste landtmätares nuvarande årsinkomst uppgå till än högre ja i vissa förekomna fall till vida högre belopp. Vid landtmäteristyrelsens förslag fogade statistiska uppgifter utvisa nämligen, att i flertalet län förste landtmätarna företrädesvis varit af allmänheten anlitade med landtmäteriförrättningar och följaktligen äfven häraf åtnjutit de högsta inkomsterna.

Slutligen måste uppenbarligen hänsyn äfven tagas därtill, att lönerna för förste landtmätarna ej få sättas så låga, att de dugligaste och mest anlitade bland kommissionslandtmätarna faktiskt afstängas från att söka förste landtmätartjänst.

I betraktande af alla dessa omständigheter synes mig begynnelseafönningen för förste landtmätarna skäligen ej kunna sättas lägre än 6,000 kronor.

Enligt förut öflig fördelning af denna aflöning i lön och tjänstgöringspenningar skulle begynnelönen komma att uppgå till 4,000 kronor och återstoden utgöra tjänstgöringspenningar.

Tjänstgörings-
penningar.

Beträffande dessa senare har visserligen ingen anmärkning gjorts mot landtmäteristyrelsens förslag att bestämma dem till olika belopp för olika län, allt beroende på då beräknad olika myckenhet arbete i de särskilda länen; och denna beräkning synes mig äfven vid tiden för uppgörandet af landtmäteristyrelsens förslag varit fullt berättigad. Såsom redan förut framhållits, innebär emellertid upprättandet och förandet af jordregister ett så stort mått af arbete för förste landtmätarna, att det med visshet kan förutses, att dessa äfven i de eljest med arbete minst betungade länen komma att erhålla full daglig sysselsättning. Då sålunda alla förste landtmätare blifva i tjänsten fullt sysselsatta, synes mig rättvisan kräfva, att tjänstgöringspenningarna sättas lika för alla; och böra dessa sålunda i samtliga län utgå med 2,000 kronor.

Ålderstillägg.

Efter fem års väl vitsordad tjänstgöring synes mig till begynnelselönen böra komma ett ålderstillägg å 500 kronor.

Ortstillägg.

Statskontoret har, som nämnt, hemställt, att vid reglering af förste landtmätarnas aflöningsförhållanden äfven den af föregående års Riksdag på Kungl. Maj:ts förslag i vissa då beslutade lönestater upptagna aflöningsformen ortstillägg måtte komma till användning.

Emot detta förslag har jag ej någon anmärkning att göra.

Ej heller anser jag den af statskontoret föreslagna indelning af länen i dyrhetsklasser föranleda någon erinran.

Däremot kan jag icke biträda statskontorets förslag, att ortstillägget skulle tilldelas samtliga förste landtmätare och således äfven dem, som vore anställda i län, tillhörande den lägsta dyrhetsklassen. En sådan anordning strider uppenbart mot den tanke, som ligger till grund för införandet af ortstillägg såsom en aflöningsform.

Ej heller de af statskontoret föreslagna beloppen för ortstillägget synas mig lämpliga. Förste landtmätarna skulle nämligen, vid bifall till hvad jag förut föreslagit, i aflöningshänseende närmast komma att blifva jämförliga med andra gradens tjänstemän vid de centrala ämbetsverken. De torde då ock böra i fråga om ortstillägg hänföras till samma klass af tjänstemän.

Ortstillägg synas mig, i anslutning till hvad jag sålunda anfört, böra utgå med 400 kronor till förste landtmätaren i Stockholms län samt med 200 kronor till en hvar af förste landtmätarna i Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län samt Jämtlands, Västerbottens och Norr-

bottens län, medan öfriga förste landtmätare icke skulle tillerkännas någon dylik förmån.

En fråga, som står i nära samband med bestämmandet af storleken af första landtmätarnas löner, är den, huruvida utsikt finnes för första landtmätarna att i afsevärd mån få tillökning i nu föreslagna inkomster genom lösen för utfärdandet af afskrifter, kartkopior, bevis o. d.

Sportler.

Lösen för afskrifter och kopior af de i landtmäterikontoren förvarade handlingar och kartor tillkommer redan nu första landtmätarna, men denna lösen torde, sedan kostnaderna för afskrifvandet eller kopierandet guldits, lämna endast ringa öfverskott. Ett borttagande af denna lösen förutsätter, att staten själf skulle bekosta verkställandet af ifrågasvarande afskrifter och kopior, en anordning, som säkerligen skulle ådraga statsverket större utgift än som motsvarade den vinst för allmänheten, hvilken kunde beräknas uppstå genom lösens borttagande. Jag anser således lösen för afskrifter och kartekopior fortfarande böra tillkomma första landtmätarna.

Utfärdandet af bevis torde hafva inbragt första landtmätarna en i medeltal för hvarje län till några hundratals kronor uppgående årlig sportelinkomst. Största delen af dessa bevis äro sådana, som grundas på de i landtmäterikontoren förvarade kartor och handlingar. Med genomförandet af den af mig föreslagna omorganisationen synes lösen ej mer böra utgå för dylika bevis.

Efter det jordregister blifvit upplagdt, kan med säkerhet beräknas, att antalet bevis, som första landtmätare med ledning af detta hafva att utfärda, blifver tämligen afsevärdt. Äfven en del utdrag ur registret torde kunna ifrågakomma. Jämväl dessa bevis och utdrag synas mig böra lämnas utan någon särskild lösen till utfärdaren.

I båda dessa hänseenden erfordras således i sinom tid ändring i gällande förordning om expeditionslösen.

Hvad af landtmäteristyrelsen föreslagits ifråga om beloppet af den pension, som vid afskedstagande bör tillkomma första landtmätarna, hänför sig till förhållanden, gällande innan civila tjänstnehafvares rätt till pension blifvit genom särskild lag reglerad. Efter det dylik lag numera blifvit utfärdad, skall, sedan ny lönestat för första landtmätarna blifvit fastställd, för dessa komma att gälla hvad i samma lag härutinnan finnes stadgadt. Under förutsättning att blifvande löner bestämmas till 4,000 kronor eller med ålderstillägg till 4,500 kronor skulle sålunda de första

Pension.

landtmätare, som komma i åtnjutande af dessa löner, vid sitt afskedstagande erhålla i pension 4,000 respektive 4,500 kronor.

I fråga om den tid, då en förste landtmätare skulle blifva berättigad till pension, har föreslagits, att detta skulle inträffa redan vid uppnådda 65 år. Emellertid kommer förste landtmätarnas blifvande arbete nästan uteslutande att bestå i kontorsgöromål, och vid sådant förhållande synes mig åldern för afskedstagande ej böra bestämmas till annan än den för andra tjänstemän numera i allmänhet stadgade.

Semester.

Landtmäteristyrelsen har — med instämmande i hvad af några myndigheter yttrats om önskvärdheten, att viss tids årlig semester utan afstående af tjänstgöringspenningar tillkomme förste landtmätarna — uttalat tvifvel om sådan vore möjlig att bereda dem.

Äfven jag finner med hänsyn till beskaffenheten af förste landtmätarnas blifvande göromål önskligt, att rätt till viss tids årlig semester utan afstående af tjänstgöringspenningar kunde beredas dem i likhet med flertalet statens tjänstemän; och synes mig semestertiden skäligen böra bestämmas till en månad. Men så länge frågan om förändrad organisation jämväl af landtmäterikåren i öfrigt hvilat oafgjord och det ej finnes aflönade lägre tjänstemän, hvilka äro pliktiga att, i händelse af behof, åtaga sig förordnanden såsom förste landtmätare, förutser jag, att stor svårighet kommer att möta att erhålla tillgång till lämpliga personer, som äro villiga åtaga sig dylika förordnanden. Kommissions- och vice kommissionslandtmätare, hvilka hafva full sysselsättning med landtmäteriförrättningar, kunna nämligen ej beräknas vara villiga emottaga ett förordnande, som i ekonomiskt hänseende ej har att bjuda dem någon ersättning, motsvarande hvad de under tiden måste i inkomster afstå. Däremot synes det mig förefinnas utsikt, att arbetet med jordregistret kommer att tillföra landtmäterikåren arbetskrafter, hvilka kunna blifva kompetenta att fullgöra förste landtmätares åligganden och i händelse af förfall för förste landtmätare eller under semester upprätthålla dennes befattning. Uppenbarligen måste emellertid under dylika förhållanden förste landtmätares rätt till semester göras beroende af, om lämplig vikarie står att erhålla för den aflöning, som för sådan tjänstgöring kan bestås. Då, på sätt jag förut framhållit, den af landtmäteristyrelsen föreslagna omorganisation af landtmäteristaten i orterna torde böra med det snaraste i dess helhet genomföras, bör i hvarje fall den anmärkta svårigheten endast blifva af öfvergående art.

Enär emellertid för att kunna bereda hvarje förste landtmätare en månads årlig semester erfordras tillgång till medel att därmed ersätta

de personer, hvilka under tiden på förordnande upprätthålla förste landtmätarbefattningarna, har jag i den föreslagna lönestaten upptagit äfven ett belopp för detta ändamål, hvilket belopp jag ansett kunna beräknas till 4,000 kronor.

I fråga om de villkor och bestämmelser, som för åtnjutande af nu föreslagna aflöningsförmåner böra stadgas, hänvisar jag till hvad härutinnan föreskrifvits i samband med den vid 1907 års Riksdag för statskontoret beslutade lönereglering och föreslagits vid andra nu förestående löneregleringar. Särskildt torde böra stadgas förbud för förste landtmätare att utföra förrättningar åt enskilda.

Aflöningsvillkor.

I likhet med landtmäteristyrelsen finner jag, med hänsyn till mängden af de under de senaste åren inom Värmlands län och inom de 5 norrländska länen verkställda laga skiften och andra förrättningar, all anledning förefinnas att antaga, att förste landtmätarna i dessa län komma att blifva så öfverhopade af tjänstegöromål, att de ej utan tjänstebitråde få tid att med erforderlig omsorg fullgöra de åligganden, som skulle komma att uppdragas åt dem.

Amanuenser.

Det af landtmäteristyrelsen föreslagna antal extra biträden å landtmäterikontoren finner jag sålunda erforderligt.

Med hänsyn till de arfvoden, som i allmänhet föreslagits för motsvarande tjänstemän å andra områden, särskildt amanuenserna hos landtmäteristyrelsen och jägmästarassistenter, synes mig arfvodet till nu ifrågasvarande amanuenser icke kunna sättas lägre än till 2,000 kronor för en hvar af dem.

För den händelse förslaget till förordning angående jordregister vinner statsmakternas gillande, torde, förutom nu föreslagna antalet amanuenser, än ytterligare biträden å länens landtmäterikontor blifva erforderliga; men som tvifvelsutän flera år komma att förflyta innan jordregistren hinna blifva upplagda, och först härefter det stadigvarande behovet af förstärkning i sådana extra arbetskrafter kan tillförlitligen beräknas, påkallas för närvarande inga anslag till dylika biträden.»

Den viktigaste anledningen till Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag om förändrad organisation af förste landtmätartjänsterna torde hafva varit Kungl. Maj:ts beslut att till Riksdagen ingå med förslag till inrättande af ett jordregister, hvilket skulle uppläggas och föras af förste landtmätarne, hvar i sitt län. Ett sådant anordnande af detta arbete förutsätter nämligen en ändring i bemälda tjänstemäns ställning, enär de komme att uteslutande ägna sig åt statens tjänst och icke vidare kunde bereda sig inkomster genom landtmäteriförrättningar åt enskilde. Sedan

Utskottets yttrande.

numera Kungl. Maj:ts förslag om inrättandet af ett jordregister vunnit Riksdagens bifall, är alltså en omorganisation af förste landtmätartjänsterna en angelägenhet, som icke kan undanskjutas. Och då utskottet funnit de af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna vid jämförelse med öfriga af Riksdagen under senaste tider beslutade löne-regleringar väl afvägda och ej heller haft något att erinra mot de ifrågasatta villkoren och bestämmelserna för aflöningsförmånernas åt-njutande, anser sig utskottet böra i hufvudsak biträda Kungl. Maj:ts förslag. Endast i ett afseende har utskottet velat framställa en erinran.

Enär fråga uppstått om att Stockholms län möjligen skulle upp-höra såsom administrativ myndighet, har utskottet i afgifvet förslag till löne-reglering för tjänstemän och betjante vid länsstyrelsen i nämnda län, fäst det villkor att ledigblifvande tjänster vid länsstyrelsen i Stock-holms län hädanefter tills vidare endast skola tillsättas medelst för-ordnande.

Af angifvet skäl torde vid nu föreliggande löne-reglering böra uppställas enahanda villkor beträffande förste landtmätartjänsten i Stockholms län.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må

a) under villkor att, då förste landtmätartjänsten i Stockholms län blifver ledig, denna tjänst tillvidare endast tillsättes medelst förordnande, god-känna följande aflöningsstat för landtmäteristaten i orterna att tillämpas från och med år 1909:

	Kronor					Summa
	Lön	Tjänst-görings-pennin-gar	Orts-till-lägg	Arf-voden		
1 förste landtmätare	4,000	2,000	400	—		6,400
1 » »	4,060	2,060	200	—		6,200
4 » »	16,000	8,000	800	—		24,800
1 » »	4,000	2,000	—	—		6,000
17 » »	68,000	34,000	—	—		102,000
1 amanuens	—	—	—	2,000		2,000
5 amanuenser	—	—	—	10,000		10,000
vikariatsersättning ..	—	—	—	4,000		4,000
				Summa		161,400

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr.

b) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de för förste landtmätare i punkterna a) och b) häröfvan föreslagna aflöningsförmåner, nämligen,

att förste landtmätare skall vara underkastad såväl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kan varda föreskrifven, vare sig vid en möjligen inträdande förändrad organisation af landtmäteristaten eller särskilda delar däraf eller eljest;

att med förstelandtmätarbefattning icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med förstelandtmätarbefattning icke heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej landtmäteristatstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid landtmäteristaten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att förste landtmätare icke äger utföra landtmäteriförrättningar åt enskilda;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, där sådant utgår, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig

ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af landtmästeristyrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej landtmästeristyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att tidpunkten för den i lönestaten medgifna förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af förste landtmätartjänst bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, under iakttagande att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om ny organisation af landtmästeristaten i orterna;

att likväl förste landtmätare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att förste landtmätare, i den mån lämplig vikarie mot uppbärande därför af ersättning, motsvarande de med tjänsten förenade tjänstgöringspenningar, kan erhållas, äger årligen, när sådant utan hinder för göromålets behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgad; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

c) förklara,

ej mindre att enhvar, som med eller efter 1909 års ingång tillträder förstelandtmätartjänst, skall vara pliktig att underkasta sig berörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af förstelandtmätartjänster, hvilka icke före den 1 november 1908 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande, från statsverket utgående aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem, samt

d) höja det i riksstaten under nionde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag till landtmäteristaten i orterna från 52,800 kronor till 161,400 kronor, eller således med 108,600 kronor.

Stockholm den 22 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Friherre *C. H. Falkenberg* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.
